Leto IV., štev. 179 | V Ljubljani, četrtek dne 2. avgusta 1923 | Poštnina plačana v gotovini. | Posamezna štev. stane 1·50 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 12·50 Din
za inozemstvo 25·— „
Neobvezne
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice:
Maribor, Barvarska ul. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 1. avgusta.

Sodeč po oficijelnih in neoficijelnih poročilih o sestanku v Sinaji, je bilo glavno vprašanje, s katerim se je bavila konferenca zastopnikov Male antante, vprašanje Madžarske.

Odkar je sevreška mirovna pogodba šla med črepinje razbitega porcelana, je na jugovzhodu Evrope nastala nova politična situacija. Turški bolnik je po dolgotrajnem bolovanju dvignil glavo iz omedlevice in zamrmral v svet, da si želi nazaj na svojo celokupno nekdanjo posest. Ta klic je chrabril še dva, ki sta s Turčijo morala deliti grenke posledice mirovnih pogodb: Madžarsko in Bolgarijo.

Koncem preteklega meseca se je v Lausanni podpisal mir, ki je Turčijo na evropskem ozemlju skoro restavriral. Vrnil ji je dežele in kraje, ki so bili za islamski svet po balkanski vojni leta 1912. že definitivno izgubljeni. Nerodnost angleške kolonijalne politike v Mali Aziji je zakrivila, da morajo grehe Velike Britanije plačevati male države na Balkanu. Samo to je vzrok, da je Turčija zopet prišla do «Marice okrvavljene . . .»

Za premagano Turčijo ugodno se razvijajoča pogajanja v Lausanni so tudi Madžare opozorila na priliko, da nastopa morda čas, ko se bo dalo razviti vprašanje teritorijalne integritete dežel krone sv. Štefana. Že davno prej so Madžari poslali v zapadno Evropo svoje agente z nalogo, da skušajo v zunanjem svetu rehabilitirati ugled Horthyjeve države in da ji izposlujejo primerno pomoč. Sedaj ko se dobi za 1 dinar že 200 madžarskih kron in madžarska krona še naprej pada, so agenti madžarske aristokracije izkoristili priliko in stopili iz rezerve. Predočili so zlasti angleškim lordom, da čaka tudi Madžarsko finančna usoda Avstrije in Nemčije, ako se kdo nemudoma ne zavzame zanjo.

Ker Anglija noče več gospodarskih polomov na kontinentu, je v načelu pristala na posojilo Madžarski. Lord Curzon je v hiši lordov izjavil, da je Anglija pozvala vse mejne države Madžarske, naj vzpostavijo do nje prijateljske odnošaje. Istočasno je pa tudi povival Madžare, da naj odstranijo vse, kar vzbuja nezaupanje sosedov napram njim. Tudi Angležem je namreč znano, da Madžari nikakor ne vrše svojih obveznosti, ki so jih prevzeli s trianonskim mirom. Madžarska ulič ne plača, pač pa trosi velikanske vsote za pritajeno oboroževanje. Madžarska stalno vznemirja meje svojih sosedov in ima na vos moč razvito omrežje špijonaže. Madžarske fašistovske organizacije ter njihovo od vlade podpirano rogoviljenje je v ostalem najboljši dokaz, da Madžari še niso prišli k pameti in da so dejansko stalna vojna opasnost Evrope.

Kakšno stališče je mogla v danem položaju napram Madžarski zavzeti Mala antanta? Preostal ji je samo en izhod: pritrditev posojilu v načelu in zahteva garancij, da se posojilo porabi v svrho resnične finančne in splošno - gospodarske stabilizacije Madžarske, ne pa za oboroževanje in za podporo nacijonalistične propagande. Da se posojilo ne bo zlorabljalo, so Češkoslovaška, Jugoslavija in Rumunija sklenile, zahtevati tudi udeležbo pri kontroli tega denarja.

Jasnejšega in miroljubnejšega ter obenem tolerantnejšega stališča Mala antanta napram Madžarski pač ni mogla zavzeti. S tem, da je v načelu pristala na posojilo, je pokazala, da ji niti najmanj ni do tega, da bi ovirala konsolidacijo notranjih prilik v Madžarski. Posvedočila je, da poleg načrtov za vzdrževanje miru nima nobenih agresivnih namenov proti svojim sosedom, če slednji živijo v lojalnem razmerju do stanja, katerega so stvorile mirovne pogodbe, v prvi vrsti trianonski mir.

Dvomimo, da bo tudi ta plemeniti akt Male antante iztreznil Madžare. Evropa pozablja, da so bili Madžari v svetovni vojni oni narod, ki je v svoji podivjanosti in pijanosti sigurne zmage daleko prekašal celo najdrznejše in najsamozavestnejše Pruse. Aristokratsko - nacijonalistični režim, ki vlada danes na Madžarskem, nosi še vse znake madžarske medvojne ohlosti in prepotence. Dokler bo na krmilu ta režim, pomenja vsaka noblesa Male antante napram Madžarski žalibog le slabost.

LJUBA NEŠIĆ — NAŠ POSLANIK V PRAGI.

Beograd, 1. avgusta. p. Iz vladnih krogov se potrjuje, da bo za našega poslanika v Pragi imenovan polnomočni minister Ljuba Nešić.

Italijanski pritisk na Jugoslavijo

ODLOČILNA FAZA POGAJANJ V RIMU. — ITALIJA ZAHTEVA TAKOJŠNJO ODLOČITEV. — VSE DOSENDANJE DELO NAJ PADE V VODO?

Sušak, 1. avgusta. Jutranja «Vedetta d'Italia» donaša med nočnimi vestmi iz Rima: Danes je v palači Chigi paritetna komisija pod predsedstvom senatorja Quartierija nadaljevala delo. Prva seja se smatra kot predkonferenca, na kateri so z obeh strani bili izneseni oziri na reško vprašanje. V diplomatskih krogih se smatra, da je to vprašanje stopilo v novo fazo rešitve, kar so doslej z dolgimi in napornimi pregovori med Beogradom in Rimom ni dalo doseči. Zaenkrat so preuranjene vse kombinacije, ker bo novo delo paritetne komisije vedlo ali do definitivne rešitve ali pa do konstatacije, da je nemogoče doseči sporazum v zadovoljstvo obeh držav. Oficijelni krogi so izjavili, da so vse kombinacije jugoslovenskega tiska, posebno one o rekompenzaciji z Zadrom, fantastične. Zadar ne sme biti predmet nobene kompenzacije.

Naglašuje se, da mora Jugoslavija po dolgih pregovorih med italijansko in jugoslovensko diplomacijo razložiti svoje namere. Italija da je v Opatiji šla do skrajnih mej popustljivosti in Jugoslavija mora sedaj izbirati: ali stavi nove predloge ali pa se problem začne znova pretresati z vzajemno dobro voljo in na novi osnovi.

Diplomatski krogi omenjajo, da ne primanjkuje pohvalnega truda z obeh strani za dosego primernega modusa vivendi kar se najbolje vidi po tem, da je politično delo paritetne komisije dolgo bilo prekinjeno, a so se v tem razdobju marljivo razpravljala trgovinska vprašanja in ekonomski odnošaji med obema državama.

Sušak, 1. avgusta. r. Skoro vsi italijanski listi so prinesli domala enake informacije o včerajšnji seji paritetne komisije. Značilno je, da sta tržaški «Piccolo» in rimski «Giornale d'Italia» skoro enako pripomnila, da so te informacije impresije, ki se ne dajo lahko verificirati, najmanj pa da so to avtorizirane informacije. «Il Resto del Carlino» pravi, da mora novi predlog prinesti rešitev v splošno zadovoljstvo. Italija je izcrpno očrtala problem, kakor ga je zamislila in ga želi rešiti. Na jugoslovanskih delegatih je leželo, da ustvarijo bazo za nova pogajanja. Ako Jugoslavija te baze ne ustvari, potem je to vprašanje treba vzeti ab ovo, kakor da ni bila sklenjena rapaliska pogodba in santamargheritske konvencije, temveč kakor da se stvar nahaja v štadiju, v katerem je bila na pariški konferenci.

Po zatrdilih iz italijanskih virov bo rezultat sedanjih pogajanj ta, da se bo proglasilo, da je sporazum na dosedanjih temeljih, to je na rapaliski pogodbi in santamargheritskih konvencijah, nemoč ter se bodo z nova započela pogajanja.

Sinajska konferenca in Poljska

PONESREČEN POSKUS ZBLIŽANJA MED POLJSKO IN ČEŠKO.

Dunaj, 1. avgusta. j. Kakor javlja «Neue Freie Presse» iz Varšave, je poslanec Dabski stavil na zunanjega ministra interpelacijo, v kateri zahteva pojasnilo, v kakšni lastnosti se je mudil praški poljski poslanik Pilz v Sinaji. Njegov tamošnji boravek je tem manj razumljiv, ker je Poljska odklonila svojo udeležbo na konferenci. Minister Seyda je takoj odgovoril, da je bil poslanik Pilz v Sinaji le radi tega, da uredi gotova vprašanja, ki se o priliki poseta rumunske kraljeve dvojice v Varšavi niso razpravljala do konca.

Sinaja, 1. avgusta. j. Med Češkoslovaško in Poljsko bi se moralo na sinajski konferenci z ozirom na velika nasprotstva doseči nadaljno zbližanje. Dr. Beneš pa je odklonil vsako tozadevno diskusijo kljub vsem posredovalnim prizadevanjem rumunskega zunanjega ministra. Zaradi forme se je vsled tega tudi še nadalje vzdrževala fikcija, da se je poslanik Pilz mudil v Sinaji v posebni misiji glede rumunsko-poljskih zadev.

Radićev ekspoze volilcem

ZADNJE NITI Z BEOGRADOM PREKINJENE. — FANTASTIČNE PRETNJE. — DAJTE PARE!

Zagreb, 1. avgusta. r. Današnji «Slobodni Dom» prinaša zopet nekoliko Radićevih izpadov proti državi ter proti zakonom in državni ureditvi. V uvodniku pravi Radić, da je imel Beograd v vodstvu HRSS še prijatelja, da pa je z izročitvijo Radića kot predsednika hrvatskega narodnega zastopstva, kateremu je beograjska vlada faktično že priznala obeležje pravnega narodnega zastopstva, izgubila tudi tega zadnjega prijatelja. Hrvatski narod zato popolnoma svobodno in brezobzirno stopa proti svojemu edinemu pravemu cilju: svoji narodni samoodločbi.

Na drugem mestu pravi članek: Vse organizacije HRSS naj takoj pošiljajo svoje prispevke po 1 dinar za vsakega člana, ker v poslovdstvu delajo vsak dan tri osebe ter so tudi veliki drugi stroški pričakovati v zvezi z volitvami, ki se utegnejo razpisati vsak čas.

V drugem članku med političnimi in kulturnimi vestmi se navaja, da je angleška vlada zahtevala od beograjske vlade, da takoj imenuje svojo komisijo ki se bo sestala z angleško komisijo radi ugotovitve srbskega dolga Veliki Britaniji, ki znaša okroglo 11 milijonov angleških funtov ali 4 milijarde dinarjev.

V nadaljni vesti: «Kislo grozdje» pravi list, da je Pašić hotel dobiti v svoje roke Radića in da ga je s silo gonil v inozemstvo, da pa Beograd, hvala Bogu, ne more do Radića in da bo beograjske vlastodržce v njihovih letnih kopališčih zagrabilo sedem mrzlic, ko se bo Radić, ako bo treba, nenadoma pojavil tam, kjer se ga Beograd najmanj nadeja.

Končno pravi list v nadaljni vesti «Kmetske slavnosti», da se te slavnosti ne morejo vršiti 19. avgusta radi nesrečnih političnih in policijskih razmer, temveč da se vsi pristaši HRSS, ki bodo ta dan prišli v Zagreb, prosijo, naj pridejo v poslovno pisarno HRSS in naj tam položijo svoje zneske za strankarski volilni fond.

Protestna stavka železničarjev in poštarjev

Obupni klic državnih nameščencev je zadel na gluha ušesa vlade in radikalske večine v parlamentu. Gospodje poslanci so se razšli na dopust, ne da bi preje rešili perečo materijelno vprašanje državnih uslužbencev. Za železničarje in poštarje niti službene pragmatike niso sprejeli v skupščini, dasi se jim je to obetalo.

Pred mesci se je vršila demonstracijska 2urna stavka državnih nameščencev z namenom, da bo zadnji, a resni opomin merodajnim faktorjem naj z odpravo uradniške bede ne odlašajo. Že takrat se je povdarjalo, da bo prvi kratki demonstracijski stavki sledila še 24urna protestna stavka, kar naj bo dokaz, da je mera trpljenja in gorja polna. Kakor čujemo, je ta protestna stavka odločena za jutri, 3. avgusta. Trajala bo od polnoči do polnoči. Stavkali bodo vsi južni in državni železničarji ter vsi poštni uslužbenci. Stavkalo bo vse osobje v Sloveniji ter na železnici ono do Siska. V soboto bo cel dan zopet normalen promet.

Vest, o nameravani stavki je bila včeraj razširjena že po vsej Ljubljani, iz Gradca in iz Zagreba pa smo bili vprašani o njeni resničnosti. Simpatije občinstva so z vso odločnostjo na strani nameščencev in v prav vsih krogih se čuje samo en glas: *«Sramota, da mora danes državni uslužbenec od glada in pomanjkanja konec jemati.»*

Odgovorni faktorji naj vsaj sedaj uvidijo, da je mera polna in da ni nikogar v državi, ki bi se smel lahkomiselno igrati z ognjem

Zopetna poostritev francosko-angleških odnošajev

BALDWIN BO DANES VNOVIČ GOVORIL. — NAPOVEDI POPOLNEGA PRELOMA.

London, 1. avgusta. j. Na današnji seji spodnje zbornice je naznanil Baldwin, da bo jutri dopoldne podal izjavo o reparacijskem vprašanju ter o organizaciji angleškega zrakoplovstva.

Angleški kabinet nadaljuje nocoj razpravo o reparacijskem vprašanju.

London, 1. avgusta. j. V zadnjih pogajanjih med francoskim poslanikom in lordom Curzonom se je, kakor poročajo «Times» videlo, da popustljivost Anglije v vprašanju jamstev ne bo mogla odvrniti Francije od njene politike glede Poruhrja, ker je ta natančno določena in je za Francijo neizpremenljiva. List dodaja tem informacijam, da vztraja Francija očividno pri ideji ustanovitve samostojne porenske države ter da ima načrt, da izvede trajno zasedbo levega renskega brega na katerikoli način, katerega bo morala odobriti pod pritiskom svojih slabih gospodarskih razmer tudi Anglija.

Pariz, 1. avgusta. j. Anglija bo nadaljevala pogajanja z zavezniki, to se pravi, da bo odgovorila na vprašanja, ki jih vsebuje francoski odgovor. K vestem, da angleška vlada namerava v Londonu izdati modro knjigo o reparacijskem vprašanju se v Parizu izjavlja, da Francija ne bo dala odobritve za objavo angleških dokumentov. Ako angleška vlada ne bo odgovorila Franciji, temveč objavila svoje dokumente v javnosti, se bo to smatralo v Parizu kot prelom s Francijo. Vendar se pa v francoskem zunanjem ministrstvu meni, da bo Anglija opustila tako objavo.

Tukaj se pričakuje z radovednostjo, vendar pa brez napetosti, kake sklepe bo angleški kabinet storil na svoji današnji seji. Ni izključeno, čeprav tudi ne preveč verjetno, da bo Anglija predlagala nadaljevanje izmenjave misli. Ako bi Anglija sklenila preje samostojno odgovoriti na nemško noto, bosta morala to storiti tudi Francija in Belgija. Smatra se za izključeno, da bi se Italija postavila izključno na angleško stran.

Nova špijonska afera

UKRADENI ZAUPNI AKTI V VOJNEM MINISTRSTVU IN PRI VALJEVSKI ARMIJSKI OBLASTI. — MADŽARSKA ŠPIJONAŽA.

Beograd, 1. avgusta. r. Preiskava v špijonski aferi Androličeve je dovedla do odkritja nove špijonske afere. Že prej se je javljalo, da je pri valjevski divizijski oblasti izginilo nekoliko aktov. Pozneje pa so se ponavljale tatvine aktov v vojnem ministrstvu, kjer sta zmanjkali tudi dve knjigi o razporeditvi čet za slučaj mobilizacije. Glavni krivec v novi špijonski aferi je Peter Šobota iz Bjeline v Bosni. Svoj čas je bil v podoficirski šoli, bil pa je dvakrat obsojen radi tatvine ter mu je bil radi tega odvzet čin podnarednika. Nato je bil odpuščen iz vojske. Šobot je prisel v stik s segedinsko vojno obveščevalno centralo. V preiskavi radi Androličeve so oblasti izvršile hišno preiska pri njegovem očmu Savi Mikiću srskem načelniku (!) v Bjelini ter se je pri tem razen nekaterih aktov našla tudi štampilja valjevske divizijske oblasti. Šobota je bil nekaj dni kasneje aretiran v nekem hotelu v Beogradu. Sprva je vse tajil, potem pa je priznal, da je bil v zvezi s centralnim izvestiteljskim uradom v Segedinu, da so mu Madžari plačali 10 tisoč dinarjev za vsak vojaški akt, priznal je tatvino aktov in štampilje in da je potoval s ponarejenim potnim listom. Priznal je tudi tatvine v vojnem ministrstvu.

V preiskavi se je dognalo, da je tatvine izvršil s pomočjo narednika Veljka Lazarevića v vojnem ministrstvu. Lazarević je bil takoj aretiran ter se je dognalo, da je neki kapitan, šef oddelka v vojnem ministrstvu puščal ključe od tresora, v katerem so se nahajali zaupni akti, tako da je Lazarević mogel priti do spisov. Madžari so spise fotografirali, potem pa so jih vrnili.

Ministrski svet

Beograd, 1. avgusta. Na današnji predpoldanski seji ministrskega sveta je namesto napovedane razprave o rekonstrukciji vlade prometni minister Janković poročal o izgraditvi železniškega mostu med Beogradom in Pančevom. Prejel je dve ponudbi in je predlagal, da se sprejme ponudba Dortmundske Unije (za katero stoji Stinnes), čeravno je za 72 milijonov Din dražja kakor ponudba tvrdke Dummlingen, toda mnogo solidnejša v izvedbi. Predlog ministra Jankovića pa je propadel, ker je večina ministrov, posebno še dr. Stojadinović, nastopila proti njemu. Tekom dveh tednov bo razpisana nova ofertalna licitacija.

OBNOVITEV DIPLOMATSKIH ODNOŠAJEV Z NOVO BOLGARSKO VLADO.

Beograd, 1. avgusta. p. Včeraj dopoldne je bolgarski poslanik na našem dvoru Vakarevski, posetil pomočnika zunanjega ministra Ljubo Nešića in predsednika vlade Nikolo Pašića in izrazil željo, da izroči takoj po povratku zunanjega ministra dr. Ninčića, svoja akreditivna pisma. Vakarevski je izjavil Vašemu dopisniku, da bo vlada Cankova delala na to, da se utrdi prijateljstvo med obema narodoma in da bo strogo spoštovala mednarodne pogodbe.

PAŠIĆ IN NINČIĆ POTUJETA NA BLED.

Beograd, 1. avgusta. r. Jutri zvečer potujeta na Bled ministrski predsednik Pašić in minister za zunanje stvari dr. Ninčić, da poročata kralju o sinajski konferenci. Gosp. Pašić bo z Bleda potoval naravnost dalje v Marijanske Lazne.

TISKOVNI ZAKON.

Beograd, 1. avgusta. r. Današnja «Samouprava» piše, da se brzo dela na zakonskem načrtu o štampi, da bi se na jesenskem zasedanju narodne skupščine takoj po izglasovanju državnega proračuna mogel uzakoniti in oživotvoriti, kakor zatrjuje «Samouprava», na korist narodnega in državnega edinstva ter zdravega in pravilnega razvoja naše zedinjene kraljevine.

Iz Nemčije

Berlin, 1. avgusta. j. Prva seja rajhstaga se vrši 8. avgusta. Na njej bodo podane vladne izjave ter izjave strank. Minister Hermes bo podal ekspoze o finančnem položaju Nemčije. Nato bo državni kancelar Cuno govoril o notranji politični situaciji, nakar bodo sledile izjave strank. Državni kancelar je imel danes razgovor z vodjo socialdemokratične stranke o davčnem programu vlade in socialdemokratov.

Berlin, 1. avgusta. s. Prihodnje dni bo Državna banka stavila v promet bankovce po 1 milijon mark.

Berlin, 1. avgusta. s. Načelniki socijalno-demokratskih frakcij so se na včerajšnjem posvetovanju zedinili, da se more izvršiti rekonstrukcija ali pa odstop Cunovega kabineta šele po prihodu angleškega odgovora na zadnje nemške ponudbe v Berlin.

Inozemske borze

1. avgusta.

CURIH. Berlin 0.0005, Newyork 560.75, London 25.64, Pariz 32.70, Milan 24.30, Praga 16.575, Budimpešta 0.027, Bukarešta 2.82, Beograd 5.80, Sofija 5.15 Varšava 0.0028, Dunaj 0.0079.

TRST. Beograd 24.45—24.75, Pariz 133.75—134.40, Newyork 22.90—23.05, Curih 411.50—414, Berlin 0.0025—0.0035, Dunaj 0.031—0.032, dinarji 24.50—24.80, dolarji 22.85—23, car. franki (20) 87.25 do 87.75.

DUNAJ. Beograd 728—732, Berlin 0.051—0.061, Budimpešta 3.05—3.15, Bukarešta 344—346, London 324.500 do 325.500, Milan 3064—3076, Newyork 70.935—71.185, Pariz 4132—4148, Praga 2095—2105, Sofija 636—640, Varšava 0.315—0.325, Curih 12.655—12.705, dolarji 70.560—70.960, lire 3040—3060, dinarji 719—725.

PRAGA. Dunaj 4.66, Berlin 0.2725, Rim 149.75, Budimpešta 17, Pariz 275, London 154.50, Newyork 34.05, Curih 612.75, Beograd 35.75.

BERLIN. Dunaj 15.71, Milan 47.880 Praga 31.166.50, Pariz 63.840, London 4,987.500, Newyork 1.097.250, Curih 194.512.50, Beograd 15.610.

NEWYORK. Beograd 105, London 456.6, Pariz 573.25, Berlin 0.0084, Milan 433, Curih 1782, Praga 299.75, Dunaj 0.14, Budimpešta 0.34, Bukarešta 50.75.

Mihael in dr. Josip Vošnjak

V poročilu o občnem zboru Zadružne zveze v Celju, ki obhaja letos svojo 40-letnico, čitam prošnjo zvezinega predsednika za nasvete glede proslave zvezinega jubileja. Javno predlagam, da se naj pri tej priliki napravi na primernem kraju — morebiti na rojstni hiši v Šoštanju — vsaj spominska plošča bratoma Vošnjakoma, ki imata velike zasluge za naše narodno gospodarstvo, a osobito za naše posojilništvo. Mihael je znan pod imenom «oče slovenskega posojilništva», toda proučavanje zgodovine dokazuje, da ta naziv zaslužita oba brata: Jože je dal idejo in izdelal tudi prve načrte za delo, a Mihael je koristno misel praktično udejstvil. V težkih časih in v zelo težkih prilikah sta se oba moža lotila težavnega gospočarskega dela. Dosegla sta lepe uspehe in prinesla z svojim delom Slovencem obilne koristi. Pokažimo svojo hvaležnost in razumevanje zaslužnega dela vsaj s skromno spominsko ploščo! Zadružna zveza v Celju, plod Mihael in Josip Vošnjakovega dela, naj bi to ob svoji 40-letnici izvršila! Vse slovensko posojilništvo je dolžno sodelovati!

Miloš Štibler.

Radikalci v radikalski luči

Pašićeva «Tribuna» prinaša zadnje dni čudno iskrene buletine o skelečih razpokah v radikalni stranki. Tako piše o rekonstrukciji vlade, da to vprašanje povzroča Pašiću silno mnogo skrbi, ker ima vsak ministrski kandidat vsaj dva protikandidata in zato je vprašanje dospelo na mrtvo točko. Radikalna stranka — pravi «Tribuna» — znana nekdaj po svoji disciplini in notranjem redu, je dospela v položaj, da so ji baš ti dve vrlini splahneli. Discipline ni več, a o redu ni treba niti govoriti. Vsak poslanec dela kar hoče, obrazuje frakcije, kakor da se trudi, da vladi napravi čim večje težave. V tem se posebno odlikujejo seljaški poslanci, ki pod vodstvom izkušenega Rankovića napadajo vse člane vlade, ki ne ustrezajo vsem njihovim željam in željicam. Radi njih je moral dr. Marković iz vlade. A to še ni vse; sedaj ko je treba popolniti nekatere portfelje, ni dovolj sposobnih ljudi, ki bi mogli stopiti v vlado v tej situaciji, ko se vlada bori z mnogimi zunanjimi in notranjimi težkočami. G. Pašić ima zelo majhno izbero, pa še tu ga omejujejo razne zapreke. On bi želel v vlado mlade sposobne ljudi, toda starejši člani kluba temu odločno nasprotujejo. O tem se sedaj vodi borba, a njen konec je še daleč. Rekonstrukcija vlade v takih razmerah prirodno ne daje nikakega jamstva, da bo ta in taka vlada imela daljše življenje. Zato se za september in oktober lahko pričakuje niz novih demisij in je popolnoma upravičena bojazen, da ta vlada ostane v permanentni krizi. Taka situacija ni niti v interesu države niti stranke. To menda uvidevajo tudi oni člani vlade, ki s svojim ravnanjem v klubu ustvarjajo tak položaj. Poleg že postavljenih kandidatov je v klubu še 10 drugih, ki pa imajo manj izgledov. Pač pa se je z rekonstrukcijo vlade reševalo tudi vprašanje državnih podtajnikov. Radi velikih poslov (!) si bodo skoro vsi ministri vzeli podtajnike izmed poslancev. Na ta način se bo zajezila ambicija brezštevilnih kandidatov. Ali pa bo to koristno za državne posle, bomo videli. Tudi za podtajniška mesta se razvija velika borba, v kateri se osobito udejstvujejo prečanski, posebno še vojvodinski poslanci . . .

Tej sliki, ki jo prodaja radikalski list o razmerah v svoji lastni stranki, pač ni treba še komentarja.

Politične beležke

∓ **Čuden kvartet.** Zagrebški «Hrvat» beleži: Radikalni stranki je uspelo, da je proti sebi izzvala vse jugoslovanske, srbske, hrvatske in slovenske stranke. Za seboj pa ima vse čisto tujske stranke: Turke, Švabe in Rumune. Ta kvartet složnih bratov radikalskih, turških, švabskih in rumunskih bi nas spominjal znanega bremenskega pevskega društva iz Grimmovih pripovedk, ako ne bi šlo za državno edinstvo in bodočnost naše države. Kajti ako državo upravlja taka klavrna politična zajednica, morajo vsi pošteni rodoljubi gubančiti čelo . . . To je točno. Ni pa nič manj zanimivo, da je «Hrvat» od Markovega protokola prijadral enkrat v valove skrbi za državno edinstvo in bodočnost države.

+ **Enaka pesem.** Ko se je nedavno v Zagrebu mudil radikalski emisar dr. Janjić, so blokaški listi v zli slutnji podvojili kanonado na radikalsko vlado, tako da se zdaj «Samouprava» čuti primorana izjavljati, da dr. Janjić ni šel v Zagreb patrulirat za kake nove pregovore, temveč . . . In mati «Samouprava» sramežljivo razodeva, da je dr. Janjić šel le izravnavati ljute prepire, ki so se razpalili med mlado zagrebško radikalijo. Vsak med njimi hoče namreč igrati vlogo prvaka in večina, med njimi tudi famozni Ivan Franić-Požežanin, se pritožuje, da niso bili dovolj nagrajeni za storjene usluge. Kakor v Ljubljani. Sicer je pa zakon narave tak, da neubogljiva deca poje le eno «vižo».

∓ **Markov protokol in Evropa.** Včerajšnji «Slobodni Dom» objavja Radićev članek, v katerem Radić razpravlja o Markovem protokolu — z evropskega stališča. Po objavljenju protokola, pravi Radić, je dospelo v Zagreb že mnogo odličnih tujcev, ki so o protokolu razpravljali s strokovnjaki Trumbićem, Pećićem, Krišković em, Srkuljem ter Radićem. In vsi ti odlični zapadni Evropejci so se čudili, kako so federalisti sploh mogli staviti take zahteve, ki so razumljive po sebi. Prvi odlični Evropejec je dejal: «S tem protokolom so si radikali pred Evropo podpisali smrtno obsodbo.» — Drugi: «Pod Pašićevo vlado so žandarji ministri in ministri žandarji.» itd. Ker je vodstvo HRSS tako uvidelo, kako Markov protokol deluje na vsakega Evropejca, je oskrbelo nemški in angleški prevod s primernim komentarjem o vsej politiki beograjskih oblastnikov, ako se divjaštvo in pijačkaštvo sploh še more imenovati politika . . .» Nemški prevod bo izšel v Berlinu, angleški v Londonu.

+ **Naši trgovinski odnosi z Rusijo.** Poročajo nam iz Beograda, da se v kratkem preko našega poslanika Lazarevića v Pragi zaključijo z Rusijo trgovinske konvencije. Poslanik Lazarević je že dobil vse potrebne instrukcije. Po zaključku konvencij pričnejo pregovori za navezanje diplomatičnih stikov med našo in moskovsko vlado. Ako moskovska vlada res želi prijateljstvo z našo državo, bodo zveze uravnane v kratkem času. Predhodna pogajanja se bodo vodila v Moskvi potom našega praškega poslaništva. Ruska vlada je obvestila našo vlado, da so vsi krivci bili amnestirani in da se vsi emigranti lahko neovirano vrnejo v Rusijo.

∓ **Odnošaji z Bolgarijo.** Bolgarski poslanik Vakarelski je v torek posetil polnomočnega ministra Ljubo Nešića, da sondira teren za normalne odnose med našo državo in Bolgarijo. Priprave za svečani sprejem Vakarelskega na dvoru ter za oficijelno upostavitev normalnih odnošajev moti, da bolgarska vlada pripravlja obletnico Vindenske vstaje v Macedoniji in jo slavijo komitaške organizacije. Bolgarska vlada s tem protislovi svojim nedavnim izjavam napram naši državi.

Po svetu

— **Italija brani svoje pravice pred kupčijami Zite Parmske.** Komaj nekaj dni je, odkar smo poročali, da prodaja Zita Parmska poslednje svoje dragotine, med katerimi se nahaja tudi dragocen diamant, svojočasna last Medičejske hiše v Florenci. Sedaj je Italija prijavila svoje pravice do tega dragulja. Zabranila je njegovo prodajo in objavila Zito, da bo kazensko postopala proti vsakomur, ki bi se drznil prodajati dragocenosti, katere so Avstrijci v 18. stoletju uplenili v Italiji ter jih prenesli na Dunaj.

— **Rekonstrukcija italijanske vlade.** Mussolini je predvčerajšnjem preosnoval kabinet. Postavil je senatorja Corbina za ministra za državno gospodarstvo ter obenem sprejel ostavki poljedelskega ministra De Capitanija in ministra za trgovino in industrijo Rossija.

Sport

Plavalna tekma na Ljubljanici. Sportni klub «Primorje» priredi v nedeljo 5. t. m. ob 11. dopoldne v novem mestnem kopališču na Ljubljanici ob priliki slavnostne otvoritve kopališča plavalno tekmo s sledečim razporedom: 1.) 100 m dame, 2.) 100 m seniorji, sprint, 3.) 50 m dečki, 4.) 4 × 100 m dame, 5.) 50 m juniorji, 6.) 4 × 50 m predpisana moška štafeta (prsno, stransko, hrbtno, sprint), 7.) 300 m dame, 8.) 400 m moški prosto, 9.) 200 m moški prsa, 10.) 100 m moški stransko, 11.) 100 m moški hrbtno, 12.) skoki: a) skok na glavo naprej z zaletom, b) skok na glavo naprej s prigibom, c) salto naprej, d) skok na glavo nazaj z mesta, e) salto nazaj, f) delfin, g) Auerbach z zaletom, h) poljuben skok; 13.) waterpolo. Tekmovalo se bo po pravilih J. P. S. Pravico do tekmovanja imajo člani sportnih klubov Jugoslavije. Prijavnina znaša za osebo in točko 1 Din, za štafete 5 Din, za waterpolo 10 Din. Prijave s prijavninami vred je najkasneje do sobote 4. t. m. ob 14. uri poslati na naslov Saksida Vladimirja, Ljubljana, Konjušna ulica št. 12, I. nadstr. Naknadne prijave se sprejemajo do 5. t. m. ob 10. na tekmovalnem prostoru, vendar pa je treba za vsako naknadno prijavo plačati dvojno pristojbino. — Zmagovalcem v posameznih točkah se podelijo priznanice.

•

Službene objave LNP. Ker je za 5. t. m. napovedani lahkoatletični miting za prvenstvo Slovenije po LLP preložen na kasnejšo dobo, se dviga za ta dan zabrana nogometnih tekem. — Tajnik I.

K. S. K., Celovec : Ilirija. Danes ob 18. uri se vrši na igrišču Ilirije nogometna tekma med Kaufmännischer Sportklubom iz Celovca in Ilirijo. K. S. K., ki igra po tekmi z Ilirijo še v Celju in Mariboru, spada med prvorazredne kluge Celovca in ima v svojem moštvu več reprezentančnih igralcev Koroške, tako n. pr. branilca Mayerja, srednjega napadalca Kopetzkega in levo krilo Modrača. — Ilirija nastopi proti K. S. K. v isti sestavi kakor je nastopila v revažni tekmi proti Vardarju dne 29. julija.

Judran in Hermes v Ljubljani igrata v nedeljo 5. t. m. na igrišču Ilirije prijateljsko nogometno tekmo.

S. K. Primorje. Odslej naprej se vrši vsak četrtek in petek treningi s tujim moštvom. K treningu ob četrtkih naj pridejo sledeči igralci: Jančigaj, Bregar Roman, Alić, Windiš, Zucchiatti, Kotnik, Žargaj Fr. in St., Pretnar K., Čamernik, Žagar in Erman A.; ob petkih pa: Erman Jos., Bar V., Saksida, Ternovic, Slanič, Bizjak, Vidic, Safran, Anžlovar, Wernig, Kordin, Bervar. Treningi pričnejo ob 18.30. Tajnik nog. sekcije.

Učiteljski kongres v Ljubljani

Centralna kongresna pisarna UJU bo ob priliki kongresa UJU v Ljubljani stalno poslovala na južnem kolodvoru. Tam se bodo dobivale vse potrebne informacije. Na to posebno opozarjamo stranke, ki so oddale prenočišča in ki bi želele kakih pojasnil. Do sobote se dobe pojasnila v pisarni poverjeništva UJU v Učiteljski tiskarni.

V slučaju dežja se preloži javna telovadba, ki jo priredita obe Sokolski ljubljanski župi v pondeljek zvečer na trgu Tabor, na torek zvečer ob isti uri in se vrši v pondeljek koncert Glasbene Matice v hotelu Union. Občinstvo opozarjamo, da je javna telovadba namenjena občinstvu in da se vrši po telovadbi istotam narodna zabava pri paviljonih, kjer bosta svirali dve godbi.

Odkritje spominske plošče Davorinu Trstenjaku na Humu pri Mariboru, ki je bilo napovedano na 9. avgusta, je moralo zagrebško pov. UJU preložiti zaradi tehniških ovir in na izrecno željo občinstva na drugo polovico septembra. Odkritje se bo izvršilo na najslovesnejši način.

Objave

× **Žirovnikov zbor v Št. Vidu nad Ljubljano** priredi svojemu ustanovitelju gu. Janku Žirovniku ob priliki praznovanja 50-letnice kulturnega delovanja in odlikovanja z redom sv. Save spominski dan, na katerem mu pokloni diplomo, delo našega narodnega umetnika Gasparija. Vso zavedno javnost, osobito pevska in druga prosvetna društva najlepše vabimo na ta praznik. Želimo zlasti, da stanovski tovariši počaste slavnost.

× **Pevska veselica «Zvona» v Šmartnem pri Litiji** v nedeljo dne 5. avgusta popoldne na vrtu za šmartinskim gasilskim domom obeta biti prav prijetna zabavica za vse domače ter sosednje bližnje in daljnje goste. Spored je zelo pester: nastopi pevskega zbora, domača godba, amerikanska ženitev, šaljiva pošta, ljubezenska tehtnica, cvetlice, prosta zabava in ples. — Ker se veselica prične ob pol 4. uri popoldne, so vsled tega železniške zveze v obeh smereh zelo ugodne in je vstopnina le 4 Din, vabimo ponovno vse ljubitelje petja, zabave in prijaznega Šmartna, da v nedeljo v čim obilnejšem številu pohite na našo veselico.

× **Iz Črnomlja.** V nedeljo dne 19. avgusta priredi tuk. prostovoljno gasilno društvo veliko veselico na prostem. Po pripravah je videti, da se bo vršila ta prireditev še v večjem obsegu kot lansko leto. Točila se bo po zelo nizkih cenah pristna belokranjska kapljica, ki je dobila pri letošnji vinski razstavi v Metliki prvo priznanje. Zunanji goetje imajo jako ugodne železniške zveze. Sosedna društva pa naj to vpoštevajo ter naj po možnosti ne prirejajo tega dne veselic. Čisti dobiček je namenjen nakupu novoročne brizgalne.

× **25-letnico** proslavlja v nedeljo dne 5. avgusta Slovensko zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani. Spored: Dopoldne ob 10. uri slavnostni občni zbor v srednji tehnični šoli (telovadnica). Po občnem zboru obhod po mestu. Ob 12.30 skupni obed. Po obedu odhod na veliko veselico, ki se prične ob 4. uri popoldne v vseh prostorih hotela Tivoli. Na sporedu: godba, petje, ples, srečolov, ribolov, šaljiva pošta itd. Ker je društvo s svojim strokovnim in vzgojnim delom veliko storilo za našo domačo obrt in tudi za narodno stvar, pričakujemo, da se bo slavno občinstvo v čim večjem številu odzvalo našemu vabilu in posetilo prireditev.

× **Prostovoljno gasilno društvo v Sp. Šiški** priredi na «Komarjevo nedeljo», dne 26. avgusta, na vrtu gostilne M. Valjavca v Sp. Šiški veliko vrtno veselico z raznovrstnim sporedom. Za zabavo bo kar najbolje preskrbljeno. Društvo priredi tudi keglanje na dobitke, ki prične dne 12. avgusta na kegljišču gostilne Valjavec. Okoliška društva se na to prireditev opozarjajo.

× **Podružnica Jugoslovenske Matice v Vlašnji gori** priredi v nedeljo 5. julija v Polju pri Muljavi vrtno veselico. Ker je čisti donos namenjen narodnim namenom se vabi občinstvo k obilni udeležbi.

× **Podružnica Jugoslov. Matice v Trebnjem** priredi dne 12. avgusta 1923 javno tombolo z igro «Rodoljub iz Amerike» in narodno veselico. K mnogobrojni udeležbi vabi — odbor.

× **Mednarodna igralnica na Bledu.** Delovanje mednarodne igralnice so oblasti ustavile, — niso pa ustavile delovanje velike javne tombole v korist Sokolskega doma na Bledu, katera se vrši dne 5. avgusta ob 15. uri na veseličnem prostoru pri Grajski kopelji na Bledu. Dobitki so dragoceni, med njimi je tudi lepa amerikanska pisalna miza s fotelom. Vrednost vseh dobitkov presega skupiček prodanih tombolskih kart. Da se bodo srečneži, ko bodo dobili lahko naprej veselili in oni maloštevilni, kateri bodo brez dobitka igrali, tolažili, — je poskrbljeno; takoj po tomboli se vrši velika ljudska veselica z plesom, petjem itd. V različnih paviljonih se bo dobilo vse kar pošteno človeško srce in želodec želita. Ves dobiček je namenjen skladu za Sokolski dom na Bledu. Rodoljubi, združite prijetno z koristnim, — pohitite prihodnjo nedeljo vsi na Bled, tam se lahko kopate, veselite in poleg tega še kaj na tomboli dobite. V slučaju, da nam bi Bog Fluvius nagajal, mu bomo eno napravili, — preložili bomo vse za eno nedeljo.

× **Prostovoljno gasilno društvo Tkalnice v Preboldu (Sav. dolina)** obhaja letos svojo 50-letnico ter namerava isto svečano proslaviti. Slavnost se vrši dne 26. avgusta 1923, na kar vsa bližnja in daljnja društva že danes opozarjamo ter prosimo, da se pri svojih prireditvah na našo slavnost ozirajo.

× **Razpisana zdravniška služba.** Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani razpisuje službi okrožnih zdravnikov za zdravstveni okrožji Poljčane in Gornji grad. Interesenti se opozarjajo na razpis v «Uradnem listu».

Veliki inkvizitor

Ljubezenski roman iz najsramotnejše dobe človeške zgodovine

XVII.

Pred sodiščem.

Bil je mračen dan. V veliki dvorani, tapecirani s črnim suknom, da je bila podobna mrtvaški sobi, so se zbrali inkviziciljski sodniki. Na pročelni steni visoko pod stropom je visel križ s Kristusom iz bele slonove kosti; pod križem je bil baldahin iz črnega baržuna, pod baldahinom istotak naslanjač za predsednika — velikega inkvizitorja. Na desni in levi naslanjača sta stala sedeža za inkvizicijska svetovalca. Pred sedeži je bila velika miza v obliki podkve, pogrnjena s črnim suknom. Pred predsedniškim naslanjačem je stala na mizi na stojalcu knjiga sv. pisma, je ležal zvonček in je bila pripravljena obtožnica z izpovedmi prič. Na desnici predsednika inkvizitorja so stali biriči in štirje možje s črnimi krinkami in v črnih talarjih. Na inkvizitorjevi levici so sedeli za mizico zapisnikarji in je stalo nekaj dominikancev. Za mizo in pred mizo je sedelo več menihov različnih redov in nekaj inkviziciji vdanih španskih plemičev.

Nasproti križu in pred mizo, na praznem prostoru v polkrogu za obtoženca je ležalo na dveh, iz štirih prekrižanih drogov sestavljenih oporah kratko bruno. To bruno je imelo štiri ostre robe in je ležalo na oporah tako, da je bil oster rob zgoraj. «Potro» se je imenovala ta priprava in je služila obtožencu, ako ni mogel več stati, kot — stol. Kakor britev ostri rob se mu je zarezal v meso. Ako ni hotel priznati krivde ali se je vedel uporno, je moral neprestano sedeti ali celo klečati na tem potru.

Dva biriča sta privedla v dvorano vklenjenega moža. Bil je visok, suhoten, okoli 50 let star, črnih, a močno osivelih las ter mrtvaško bled. Komaj se je držal pokonci. Počasi je prišel pred mizo, omahoval, se ujel z levico ob mizo, da je zaročljala veriga na rokah, in se z globoko udrtimi očmi oziral, kam bi sedel. Zagledal je potro. Grenak, a hkratu zaničljiv smeh mu je preletel obraz, a naslonil se je na zaostreno bruno ter se napol stoječ, napol sloneč oziral po predsedniku in vsi družbi.

Peter Arbues v vijoličastem talarju in z velikim zlatim križem na verižici, je nekaj hipov srepo motril obtoženca, nato je vstal in vsa družba se je dvignila.

«Obtoženec, vstanite,» je dejal z mrzlim glasom, «in prisezite tu na evangelij in pri sv. križu, da boste govorili čisto resnico!»

Obtoženec je vstal, stopil h knjigi na mizi, položil na njo levico in dvignil desnico:

«Prisegam pri imenu Jezusa Kristusa in pri svetem evangeliju, da bom govoril samo čisto resnico!»

«Vi ste Manuel Argoso?» je nato vprašal inkvizitor.

«Jaz sem Pavel Joahim Manuel Argoso, grof Cevallos, španski grand druzega reda in po volji našega ljubljenega kralja, gospoda Karla V. gubernator mesta seviljskega.»

«Pustite vse te naslove!» je rekel nevoljno inkvizitor. «Dobro veste, da ste jih izgubili.»

Grof Argoso ni odgovoril, le ustnice je zaničljivo zgenil.

«Manuel Argoso,» je nadaljeval Arbues počasi in ostro, «obtoženi ste, da simpatizirate s krivoverci, z luteranci, da ste se družili s prevratniki in sovražniki katoliške cerkve ter da ste trpeli v svoji hiši mladeniča, čegar krivovernost je znana.»

«Vse te trditve so podle laži,» je odvrnil grof. «Jaz sem dober katolik, a za verske boje se sploh ne brigam. Preveč drugega dela imam ali — sem imel. Krivovercev ne poznam in še manje se ž njimi družim. Mladenič, ki je zahajal v mojo hišo, je plemič Estevan de Vargas, potomec vitezov, sin kraljevskega svetovalca kastiljskega. Estevanovi dedje so bili Mavri, plemiški rod, ki je prostovoljno sprejel vero Jezusa Kristusa, in kralj Ferdinand aragonski ter slavna Izabela, naša svetla vladarica, sta bila milostna temu hrabremu in poštenemu rodu. Ta rod je prejel od naših kraljev iste pravice, katere ima kastilijansko plemstvo, in pravic, ki jih uživa že skoraj sto let, mu ni vzel doslej nihče.»

«Preveč govorite, obtoženec!» je zarežal inkvizitor. «Pravice so vedno zvezane z dolžnostmi. Kdor prelomi svoje dolžnosti, izgublja obenem svoje pravice. Don Estevan de Vargas goji in razširja nazore, ki so sovražni svetim zakonom katoliške cerkve. Dokazano je, da je krivoverec! Kdor pa se brati s krivovercem, je sam krivoverec.»

«Vpričo mene ni izrekel nikoli nobene besede proti veri,» je izjavil grof. «Poštenjak je, kakor je bil poštenjak njegov oče. Kdor trdi nasprotno, naj to trditev dokaže! Sicer pa je don Estevan de Vargas polnoleten, sam zase odgovoren, cel mož. Jaz nisem njegov varuh.»

«On taji vse!» se je delal Arbues začudenega. «Kako je to mogoče? Plemič — bivši visok uradnik — pa ne govori resnice!»

Prisednika sta žalostno zavila oči k stropu, zapisnikarja sta pisala, poslušalci so modro kimali.

Nastal je molk. Nihče ni hotel prekiniti tišine.

Končno je začel Arbues z najslajšim glasom:

«Resnično obžalujem vašo trmo. Rad bi vam pomagal, gospod, a samo molim lahko za vas k Bogu, naj vam razsvetli razum, da uvidite svoje grehe, se jih skesate ter se vrnete na pravo pot, ki pelje v nebesa!»

«Česar nisem storil, česar nisem niti mislil, niti želel, česar ne poznam in ne vem, tega ne morem uvideti za svoj greh!» je odgovoril grof hladno na sladkomile in hinavske besede predsednikove.

«Ali vsaj to priznajte, da ste občevali z Mavreskom!» je silil inkvizitor.

«Don Estevan je prav tako dober katolik, kakor vi ali jaz!» ga je zavrnil grof odločno.

«Nikar me ne žalite!» je vzkipel inkvizitor. «Priznajte, da ste občevali s krivovercem kot prijatelj in oče! Celo svojo hčer edinko ste mu hoteli dati v zakon. Vaša hči pa se je po vaši potuhi bavila s knjigami, ki so prepovedane in ki so zastrupile njeno dušo!»

Grof Argoso je majal z glavo in se grenko smehljal, kakor bi hotel reči:

«Preneumno! Mar vas ni sram, tako čenčati? Na take bedarije naj resen človek še odgovarja?»

Toda zavedal se je, da bi si le škodil, ako bi povedal svoje misli glasno in naravnost. Zato je molčal nekaj trenotkov, nato pa se je okrenil k plemičem v dvorani:

«Gospodje, ki me dobro poznate, ki ste prihajali v mojo hišo in ki ste občevali z menoj, z mojo hčerko in z donom Estevanom, — ali hočete kot značajni možje pričati, da niste slišali nikoli napačne besede iz mojih ali Dolorinih ali Estevanovih ust? Prosim, oglasite se in govorite! Kavalir se obrača do kavalirjev. Nastopite!»

Toda oglasil se ni nihče. Plemiči, ki so bili često gostje v palači bivšega gubernatorja, ki so poznali grofa, Dolores in Estevana do dobra, so zdaj tono gledali v tla in kazali ledene obraze, kakor bi jih krivica prav ali ne razburjala in kakor bi obtoženca še nikoli ne videli.

Grof Argoso je bil vidno ogorčen nad strahopetnostjo svojih dobrih znancev in tovarišev. Toda zavedal se je, da pač nihče izmed njih ne mara zbuditi suma, da je somišljenik krivoverčev in da molče le zato, ker se boje za lastno glavo in za lastno imetje.

Guverner se je naslonil na ostri rob potra, povesil glavo in premišljal. Nato pa se je dvignil, ostro pogledal inkvizitorja ter dejal:

«Ako si ne upa nihče pošteno pričati za resnico in pravico, potem poživljam vas, velečastiti gospod inkvizitor: govorite vsaj vi! Neštetokrat ste govorili z mano, z Dolores in z donom Estevanom; povejte, kdaj ste čuli kako brezversko ali krivoversko besedo v naši družbi! Čemu ste prihajali kot prijatelj v mojo hišo, ako ste nas smatrali za take grešnike? Še zadnji večer, predno so me zgrabili in vrgli v ječo, ste bili pri nas do pozne noči! Povejte, kaj ste videli ali slišali, kar bi bilo proti cerkvi, veri ali kralju?»

«Jaz nisem bil vaš izpovednik in v vašo hišo sem prihajal le uradno!» je izjavil Arbues. «Kakšno je bilo vaše versko prepričanje, o tem so govorile priče, ki vas poznajo bolje, nego jaz.»

«Kdo so te priče? Lažnivci so, pobili obrekovalci!» je vzkipel zopet obtoženec. «Naj nastopijo tu, da jim v obraz zalučim, kakšne propalice so!»

«Strašno, strašno!» je vzdihoval inkvizitor. «Ljubi Manuel Argoso, čemu rajši ne priznate? — čemu tajite? — čemu zavijate? Tu so dokazi, neovrgljivi dokazi!» — Pokazal je na akt, ki je ležal na mizi. «Priznajte in skesajte se, da vam Bog odpustil!»

Kupujte tablice za tombolo društva za zgradbo Sokolskega doma v Sp. Šiški ki se vrši dne 2. septembra.

Naši kraji in ljudje

Razmere v Prekmurju

Dandanes kar dežujejo dopisi iz Prekmurja v naše časopisje, ki pa so večinoma lokalnega značaja. Jaz Vam nameravam podati kratko sliko o gospodarskih, cerkvenih, narodnostnih in šolskih razmerah.

V gospodarskem pogledu se mi je utrdilo prepričanje, da se od prevrata dalje niso baš dosti izpremenile. Največje zasluge sta si pridobila oba potovalna učitelja, Pavlica in Vojak, ki z žilavo vztrajnostjo prirejata ob nedeljah in praznikih poljudna kmetijska predavanja. Hvalevredno je, da učita in bodrita kmetsko ljudstvo, dasi uspehi menda niso tako ugodni, kakor si jih želita. Agrarna reforma ni izvršila tistega dela, ki bi ga bila morala; madžarskim grofom pripada še zmerom največ in najboljših zemljišč. Obširni gozdovi in neroditovna zemlja na Goričanskem so vzrok, da si mora gosto naseljeno prebivalstvo teh krajev iskati zaslužka in kruha v — tujini. Res, nujno potrebno bi bilo, da poskrbi tukaj vlada za razvoj industrije. Množina domačega prebivalstva bi našla dela in zaslužka v tvornicah. Zelo dobro bi se rentirala n. pr. tvornica za sladkor. Sladkorno peso bi bili kmetovalci pripravljeni pridelovati doma, saj zemlja in podnebje bi ji ugajala. Donosnost zemljišč in obenem blagostanje ljudstva bi poskočilo na visoko stopnjo. Zdaj, ko je prekmursko ljudstvo že nekoliko zaupljivo, bi kazalo ustanavljati podružnice Kmetijske družbe za Slovenijo, da bi tudi v tem pogledu naraščal stik s «prekom». To bi bilo hvaležno polje za vse narodne inteligente, ki jim je mar blaginja ljudstva.

Pravi «unikum» so pa zares cerkvene razmere. Vsa katoliška duhovščina je še vedno pod jurisdikcijo sombateljskega škofa-grofa Mikeša, zagrizenega Madžara, ki dobiva od svojih zaupnikov natančna poročila, kako se ponaša kak «ešpereš»-dekan, «plebanuš»-župnik ali kaplan. To je vzrok, da se večina prekmurskih katoliških duhovnikov ne more izleviti iz madžaronske kože; bojijo se ostre «lekcije» ali pa premestitve čez mejo. Najslabši vzgled za preorijentacijo dajeta oba dekana. Dekan Slepec (ali kakor se podpisuje Szlepecz) v Murski Soboti je notoričen madžaron, dasi njegova mati niti ne zna madžarski. Podrejeni duhovniki ga na tihem mrzijo, — ker so vendar malo boljši od njega. Ta mož se je nekoč po zasedbi izrazil, da se otroci zdaj v slovenski šoli učijo «lajati». Da se baje proti državnim uradom odlikuje po svoji gorostasni pasivnosti, to je z ozirom na njegovo mentaliteto in mrtnjo do vsega, kar je jugoslovansko, čisto umljivo. Zgled gospoda Slepca vpliva sovoda močno na podrejeno duhovništvo in po tej tudi na prekmursko ljudstvo, ki je kajpada pobožno in slepo vdano. Podobne so razmere v okrožju Dolnje Lendave, kjer dekanuje neki gospod Štravs, ki pa je vsaj nekaj boljši od Slepca, dasi govori samo madžarski in nemški. Naša vlada naj vpošteva resni memento, da je skrajni čas, da pride Prekmurje pod jurisdikcijo lavantinskega škofa. Šele tedaj bi se moglo Prekmurje preroditi v narodnem in državnem duhu.

Tudi narodnostne razmere v Prekmurju so še jako klavrne. Da se v madžarskih vaseh okoli Dolnje Lendave dandanes govori večinoma še madžarski, ni nič novega. Žalostno pa je, da slišiš v kompaktno slovenskih krajih govoriti slovenski, to je prekmursko narečje, samo kmetski narod, dočim govori domačin-izobraženec kaj rad v madžarščini. Pomagajo jim celo nekateri, ki dobivajo plačo od naše države in bi morali povsod dajati vzpodbudo in dober zgled. Isto velja za nekatere «penzijonirane» šolnike iz madžarske dobe, ki tudi skrivaj rujejo proti državi. Takozvana domača «noblesa» v Murski Soboti in v Dolnji Lendavi govori seveda na ulici, v gostilni ali v kavarni le madžarski. Ti nezavodni ljudje so po večini potomci panonskih Slovencev, pa se sramujejo jezika svojih pradedov!

In kako je s šolami v Prekmurju? Na potovanju sem govoril z več učitelji in dobil vtis, da narodna šola vendar precej lepo napreduje. Lahko se reče, da se je ravno šolsko delo vršilo še najbolj premišljeno, po načrtu in — kar je glavno — precej velikopotezno. Pred vojno nisi slišal iz otroških ust izlepa slovenskega pozdrava, tudi ne slovenske pesmi. Danes jih prepevajo na paši, pozdravljajo pa te povsod vljudni otroci z «Dober dan!» in «Zdravo!». Otroci baje radi pohajajo šolo, pa tudi daroviti so in se radi uče.

Nekateri nadučitelji so ozlovoljeni nad krajnimi šol. sveti, ker so jim odvzeli obširna šolska zemljišča, ali pa držijo verske občine v naturalnem stanovanju «kantorja», namesto šolskega vodjo. To sporno zadevo bo morala pokrajinska uprava čim prej temeljito proučiti in rešiti, da bo konec nezadovoljnosti. Kakor drugim javnim nameščencem, tako tudi učiteljstvu v Prekmurju ne cvete «zlata pšenica». Zaradi 80 do 40 odst. večje draginje kot drugje trpijo mnogi veliko pomanjkanje, ne morejo se pošteno oblačiti in obuvati, potrti so na duši, ugled pri ljudstvu pada... Videant consules! Šolskemu nadzorniku pa tudi ne zavidam mesta. V takih razmerah ima pač težko stališče. Junak, da ne pobegne!

Beograjski kolporterji

Pri nas je kolportaža — prosto prodajanje časopisov na ulici — novega datuma. Rodila se je s prevratom, ki je prevrgel tudi marsikatero drugo avstrijsko zaostalost.

Časopisna podjetja in časnikarji so se v Avstriji dolgo borili za nov, času primeren tiskovni zakon, ki bi dovoljeval tudi kolportažo, ali vse avstrijske vlade so se branile s konsekvenco, ki bi bila vredna boljše stvari, vsake reforme tiskovnega zakona na boljše in ko ga že niso mogle poslabšati, so zavlačevale njegovo zboljšanje. Pred parlamentom se je nahajal načrt novega tiskovnega zakona, po katerem je bila predvidena tudi prosta kolportaža, ali s takimi omejitvami, da se časopisi ne bi smeli prodajati n. pr. pred cerkvami! Ta tiskovni zakonski načrt je skupno z Avstrijo lepo zaspal in nam je kolportažo prinesla svoboda sama od sebe in nikomur niti na misel ni prišlo, da bi se nad tem spotikal.

V nekdanji Srbiji je pa bila prosta kolportaža že zdavnaj v navadi, kakor v vseh kulturnih državah. Ta kolportaža je bila posebno v Beogradu zelo razvita. Ustvarila je tam celo poklic kolporterjev, poklic, katerega prejemki so bili lepi, ako se je le znalo delati. Zasluga teh kolporterjev je bila, da je moglo izhajati že pred vojno v Beogradu več dnevnikov kot v marsikaterem velikem evropskem mestu. Kolporterji so bili tako agilni, tako praktični, in so tako tekmovali med sabo, da so prodali dnevno tisoče in tisoče najrazličnejših dnevnikov po 5 par, ker dražji so bili samo nekateri listi, ki niso reflektirali na nadrobno razprodajo, temveč so se omejevali le na naročnike.

Pripomniti je treba pri tem, da so se razpečavali in se tudi danes razpečavajo beograjski dnevniki večinoma samo v Beogradu. Na deželo gredo v manjšem številu. Listi so se pred vojno ustanavljali prav lahko, ker stroški niso bili veliki in so bili s prodajo, ako so bili dobri kolporterji, kriti. Taki dnevniki so imeli navadno samo enega urednika, ki je bil obenem izdajatelj in upravnik in je proti prav malemu honorarju angažiral kakega dijaka, da je prestavljal iz nemških in francoskih listov razne zanimivosti, s kakršnimi so bili ti listi izpolnjeni. Ta žurnalistika je bila zelo primitivna, resnih listov je bilo malo.

«Politiko», ta res evropski list, ki ni strankarski nikdar bil in menda tudi ne bo, so dvignili na višino v veliki meri spretni kolporterji. V začetku, l. 1904. so bili «Politiki» kolporterji zelo potrebni. To je uvidel tudi ustanovitelj in urednik tega velikega lista, pok. Vladislav Ribnikar, mož velike energije in nadarjenosti, ki je našel med drugimi tudi nekega Dobrico, znanega v Beogradu kot naravnost ženijalnega kolporterja. Ta je zaslužil lepe denarje, ali je par ur na dan tudi delal in tekal po Beogradu kot črna živina. Vedno je gledal na to, da je bil s «Politiko» prvi na ulici, kar je bilo vedno okolu poldneva, ko so Terazije pome obcinstva.

Tako je postala «Politika» v prav kratkem času velik in ugleden list, po zaslugi svojega ustanovitelja in njegovih naslednikov, v veliki meri pa tudi po zaslugi neumornega kolporterja Dobrice, ki je v opoldanskih urah obtekel ves Beograd, zvečer je pa v kaki gostilni z žurnalisti — politiziral. Ob nedeljah in praznikih se je z izvoščekom vozil v Topčider in druge okoliške kraje. Ta Dobrica je najlepši tip, kar sem jih videl med beograjskimi kolporterji in med kolporterji sploh. Mož je dokazal, da si more človek s takim čisto navadnim delom napraviti premoženje. Seveda, treba je znati, kje in kdaj se najde na kaki točki največ publike — pa se obogati tudi kot kolporter.

Sokolstvo

Otvoritev Sokolskega doma v Stražišču

V nedeljo, dne 5. avgusta t. l. praznuje Sokolsko društvo v Stražišču slovesno otvoritev svojega doma. Gorenjska Sokolska župa pa priredi ta dan v Stražišču svoj naraščajski dan. Zjutraj ob 7. bodo tekme naraščaja, ob 10. skušnje za popoldanski nastop, ob 11. sprevod in slavnostna otvoritev sokolskega doma. Popoldne ob 3. se vrši javna telovadba z obširnim vzporedom. Po telovadbi bo ljudska veselica. Sodeluje godba dravske divizije pod osebnim vodstvom g. dr. Čerina. — Članstvu in prijateljem Sokolstva se nudi ugodna prilika, da posetijo ta dan mlado sokolsko društvo v Stražišču. Od kolodvora v Kranju je samo četrt ure hoda, vlaki pa odhajajo iz Ljubljane ob 4.40, 6.47 in 11.25 ter se vračajo v Ljubljano ob 20.48 in 22.55. Članstvo ima polovično vožnjo na običajno izkaznico, ki se dobi v pisarni Jugosl. Sokol. Saveza v Ljubljani ali pri lastnih društvih. Za opoldanski obed je preskrbljeno, dobro pa je, da se vsakdo potom dopisnice na društvo pravočasno prijavi. Izletnikom na Jošta in Šmarjetno goro se nudi prilika, da si popoldne ogledajo javno telovadbo in se udeležijo ljudske veselice.

Zlet Sokolske župe v Splitu

Sokolska župa Split, ki šteje 26 društev in je jako delavna, je priredila dne 21. in 22. julija t. l. svoj župni zlet v večjem obsegu ter obenem izvedla poizkus, v koliko bi bila zmožna prirediti pokrajinski zlet v bližnji bodočnosti, kakor si ga želi. Na župni zlet je vabila tudi sosednje župe, od katerih so se udeležile po večjem ali manjšem zastopstvu župe Šibenik, Mostar, Rijeka, Zagreb, Bjelovar in Maribor pa tudi iz Ljubljane je bilo navzočih nekaj Sokolov. Štrajk pomorščakov, ki je ustavil ves pomorski promet, je bil vzrok manjše udeležbe. Vzlic temu je bil poset povoljen in uspeh zleta v vsakem pogledu zadovoljiv.

Župni zlet se je pričel s tekmami, in sicer se je vršila že v petek popoldne tekma za župno prvenstvo. Tekmovali so samo trije člani, od katerih je odnesel prvenstvo br. Derganc, bivši tekmovalec v mednarodni tekmi v Ljubljani. Uspeh tekem je bil v naprej viden, povsem naravno, da se je težko boriti proti mednarodnemu tekmovalcu. Vendar je dosegel tudi br. Supin Vlade, mlad in izvrsten telovadec, jako lepe uspehe in bo pri vztrajnem vežbanju lahko še visoko napredoval. — V soboto zjutraj so se nadaljevale tekme članstva in naraščaja pod vodstvom br. Vrcana. V višjem oddelku članstva je tekmovalo 6 posameznikov, od katerih je bil prvi zopet br. Derganc, v srednjem oddelku sta tekmovali dve vrsti in 3 posamezniki, prvi je bil br. Mikačić, Split, v nižjem oddelku pa 3 vrste in 4 posamezniki, prvi Mišura Stipe, Split. Članice so tekmovale v 4 vrstah in 3 posameznice, najboljša je bila s. Pavičić Vesna. Moški naraščaj je dal k tekmi 10 posameznikov v višjem in 6 vrst ter 4 posameznike v nižjem oddelku, pri ženskem naraščaju pa je tekmovalo 8 vrst in 1 posameznica. Tekma članstva in naraščaja se je vršila v lepem redu in strogi disciplini, kar se o tekmi za prvenstvo ne more trditi. Vrhutega so se vršile še posebne tekme v metanju krogle, v teku, skoku v daljino in v skoku v višino. Pri teh tekmah je dosegel v vseh panogah najboljše uspehe br. Pokrajac Gjuro, in sicer krogla 11.45 m, tek $10^2/_5$ sek., skok v daljino 6.20 m, skok v višino 1.75 m. V soboto dopoldne so se vršile tekme v plavanju in veslanju, te tekme so priredili sportni klubi.

Prva javna telovadba se je vršila v soboto popoldne na jako lepem telovadišču, ki je last S. K. Hajduk in delома tudi Sokolskega društva. Na zapadni strani telovadišča je bila postavljena prostorna tribuna, ki bo ostala stalno na prostoru. Sobotna javna telovadba ni uspela posebno dobro. Vzpored je bil mnogovrsten, a pri telovadcih se je pojavila še nekaka nesigurnost in so bili zlasti nastopi k posameznim vajam nepopolni, kritje in skladnost pa površni. Nastopilo je tudi vojaštvo z vajami s puškami, ki so bile lepe, le nastop je bil preveč enoličen. Šestnajstorica vojakov iz Splita je izvajala «Naprej», ki ni bil ravno vrhunski, vendar pa dober, le izvedba je bila nekoliko prepočasna in zategadelj nekako trda. Naš znanec br. Kovač je priveđel iz Gjenovića oddelek vojne mornarice, ki je nastopila s skupinami s tako preciznostjo, da je žela splošno občudovanje. Udeležba pri telovadbi ni bila velika, ker je bilo meščanstvo v soboto še zaposleno pri svojem delu.

Zvečer je bila na obali velika razsvetljava in ljudska zabava, ki je obstojala pravzaprav le v veliki promenadi. Igrale so različne godbe in pela razna pevska društva, na Botičevi poljani tik obali pa se je vršila akademija, pri kateri so nastopili različni oddelki iz domačega društva in tudi iz tujih društev. Vse točke so bile dobro izvedene, in občinstvo je z živahnim aplavzom izražalo pohvalo nastopajočim. Na vzporedu je bil tudi komers v čast gostom, toda zaradi pomanjkanja prostora se ni mogel izvršiti po načrtu. Župni starosta br. dr. Lavš je pod arkadami pozdravil navzoče in prečital vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, nakar se je takoj na prostornem trgu razvilo «Kolo».

Glavni dan zleta je bila nedelja. Mnogo društev je dospelo šele v noči od sobote na nedeljo. Zgodaj zjutraj so se vršile izkušnje, in ob 8. se je zbralo članstvo na zletišču k povorki, ki je korakala po mestu na obalo. Na čelu povorke je jezdila konjenica, tej je sledilo 240 gostov, nato župa Šibenik in župa Split. Razen gostov je bilo v povorki 263 članov v kroju in 230 v civilu, 82 članic, 165 moškega naraščaja, 192 ženskega naraščaja, 320 moške dece in 256 ženske dece, vrhutega 406 vojakov in 93 mornarjev. V povorki je bilo uvrščenih 10 godb. Prebivalstvo je vsilno pozdravljalo Sokolstvo in ga obsipalo s cvetjem. V povorki sta korakala skupno katoliški in pravoslavni duhovnik, oba s sokolskimi čepicami na glavi, ker sta člana sokolskih društev. Tak znak verske strpnosti bi pri nas najbrž spravil vero v nevarnost in «naše dobro verno ljudstvo» bi se nad takim početjem zgražalo, v Splitu pa menda ni bilo nič hudega. Na Francoski obali je bil slik povorke. Na okrašeni tribuni so pričakovali Sokolstvo pokrajinski namestnik Metličić, general Milić, mestni župan dr. Tartaglia, minister n. r. Bianchini in drugi, poleg tribune pa nebroj občinstva. Prvi je pozdravil Sokolstvo in razne zastopnike župni starosta br. dr. Lavš, ki je nato očrtal tridesetletno delovanje Sokolskega društva v Splitu in označil lep napredek in razvoj sokolske ideje v Dalmaciji. Mestni župan dr. Tartaglia je pozdravil Sokolstvo v imenu mesta Split in poudarjal visoki pomen Sokolstva za narodno in državno idejo. Končno je v vznesenih besedah nagovoril navzoče v imenu Jugoslov. Sokol. Saveza br. Bajželj kot delegat Saveza, poudarjajoč, da se smatra dalmatinsko Sokolstvo kot stražar jugoslovenskega morja. Vsi govori so bili sprejeti z viharnim odobravanjem in večkrat prekinjeni s pritrjevalnimi medklici.

Popoldanska javna telovadba je daleč nadkriljevala sobotno telovadbo. Zletišče je bilo do zadnjega prostora zasedeno. Na glavni tribuni so bili poleg višjih častnikov in drugega elitnega občinstva navzoči: pokrajinski namestnik Metličić, češki minister Haberman, minister n. r. Bianchini, general Milić, župan dr. Tartaglia itd. Nastopilo je 304 moške dece z vajami z zastavicami, 176 ženske dece z vajami z okrašenimi loki, oboje prav dobro. Vojaki so izvajali vaje s puškami brezhibno. Vzorno je nastopila vojna mornarica iz Gjenovića s skupinami, z vajami z vesli in z «Naprejem», vse vaje so bile izvajane s tako preciznostjo in strumnostjo, da se kaj takega redko vidi pri najboljših javnih nastopih. Njih «Naprej» je bil tako lep in točen, da so ga morali na splošno željo občinstva ponoviti. Vse te vaje je vodil br. Kovač, ki zasluži vse priznanje, ker takih prednjakov naše Sokolstvo nima mnogo. Žal, da namesto priznanja in podpore doživlja br. Kovač ovire in nasprotstva za svoje nesebično delo. — Članice so izvajale vaje s kiji, izvedba je bila dobra, le kritje je včasih odpovedalo. Moški naraščaj (179) je nastopil z vajami s palicami prav dobro in se je nastop znatno razlikoval od sobotnega. Proste vaje ženskega naraščaja (176) so bile dobre, nastop k prostim vajam in kritje pa sta bila pomanjkljiva. Članov je nastopilo 240, kar je jako častno število, pa tudi izvajanje je bilo dobro. Iudi orodna telovadba je bila prav lepa, vežbalo je 12 vrst na raznem orodju in so bile nekatere vaje na bradlji in drogu vzorne.

Zvečer je bila zopet razsvetljava na obali in na prijaznem gricku Marjanu. Nepregledne množice so valovale po obali in Botičevi poljani. Godbe in pevski zbori so menjaje zabavali mirno občinstvo ob bregovih sinje Adrije. Bil je krasen večer po trudapolnem delu. Sokolska župa je častno rešila svojo nalogo. Tako upravni odbor kakor tudi tehnični odbor sta pokazala, da je vodstvo župe v dobrih in spretnih rokah, da jima je napredek Sokolstva v Dalmaciji pri srcu in upati je, da so marsikatera župna društva dobila na zletu vzpodbudo za nadaljnje sokolsko delo, s čimer je zlet dosegel svoj namen.

Madinski odsek Sokola I in njega sedanje delovanje

Koliko mladine, ki pohaja telovadbo Sokola I je ostalo tu ter je sedaj prepuščena sama sebi. Da se ta ne odtuji društvu, jo je povabil Mlad. odsek na Tabor. Tu se pod veščim nadzorstvom vsak dan igra in zabava, sliši mnogo naukov v razvedrilo pa tudi lepe povesti in pravljice, rešuje razne naloge in

---

A. Čehov:

Roman s kontrabasom

Kontrabasist Smičkov je šel iz mesta na dačo (letno bivališče) kneza Bibulova. Tam bi se imel vršiti ob priliki zaroke družabni večer z godbo in plesom. Na hrbtu mu je počival v usnjati škatlji ogromen kontrabas. Pot je peljala Smičkova ob bregu ne ravno veličastne vendar zelo idilične reke.

— Ne bilo bi napak okopati se! — pomisli Smičkov. Brez nadaljnega premišljanja se sleče ter potopi svoje telo v hladne valove. Bil je prekrasen večer. Smičkova poetična duša se je hipoma spremenila in se zlila s harmonijo lepe okolice. Kakšno čustvo ga je šele navdalo, ko je zapazil približno kakih sto korakov od sebe lepo deklico, ki je spala na strmem bregu. Menda je lovila ribe.

Prenehal je za hip dihati in duša mu je umirala od raznovrstnih čustev. Spomini na mladost, hrepenenje po preteklosti, znova probujajoča se ljubezen... Misli je že, da ni več sposoben ljubiti. Ko je namreč izgubil vero in zaupanje do ljudi (žena mu je zbežala z njegovim prijateljem, tovarišem po poklicu), je zavladalo v njegovem srcu čustvo praznote in postal je mizantrop.

— Kaj je življenje? — se je večkrat povpraševal. — Čemu živimo? Življenje so same sanje, bajka, prevara.

In ko je tako stal pred snežo lepotico (ni bilo namreč težko spoznati, da spi), je naenkrat začutil proti lastni volji v prsih nekaj ljubezni podobnega. Dolgo je stal pred njo in jo požiral z očmi.

— Čas je že, — si je mislil in pri tem globoko vzdihnil. Z Bogom, lepa prikazen! Moram iti na bal k Njegovi Svetlosti...

Še enkrat se je ozri na lepo deklico in že je hotel plavati k bregu, ko mu naenkrat šine misel v glavo: moram ji nekaj pustiti za spomin! Privežem ji šopek cvetlic na trnek. To bo iznenadenje od — neznanca.

Smičkov je mirno plaval k bregu, natrgal velik šopek cvetlic, ki so rasle na travniku in ob reki, jih povezal v šopek ter jih privezal na trnek.

Šopek je šel na dno in potegnil za seboj tudi leseni plavek.

Bilo bi primerno, da bi roman končal na tem mestu, kar bi tudi odgovarjalo razumu, zakonom prirode in socijalnemu položaju našega junaka. Toda ne glede na razmere avtorja se roman ni končal pri šopku. Kljub zdravemu smislu je moral odigrati ubogi in neznatni kontrabasist v življenju slavne in bogate lepotice važno vlogo.

Kako je bil Smičkov poparjen, ko je pripljaval na breg in ni tam več zapazil svoje obleke. Ukradli so mu jo! Med tem ko se je naslajal nad lepo deklico, so mu odnesli neznani zlikovci vse razven kontrabasa in cilindra.

— Prokleti —! je vzkliknil Smičkov. O, zahrbtnost človeška! Ne vznemirja me toliko dejstvo, da nimam več obleke (kajti obleka je itak minljiva), a misel da bom moral iti odtod popolnoma brez obleke in se pregrešiti proti družabni dostojnosti!

Sedel je na škatlijo, v kateri je ležal kontrabas in pričel iskati izhoda iz strašnega položaja.

— Kako naj vendar grem brez obleke h knezu Bibulovu? Tam bodo dame. Poleg tega so mi odnesli tatovi obenem s hlačami tudi kolofonijo, ki sem jo imel v žepu.

Misli je dolgo in mučne misli so mu povzročale bol v sencih.

Ehi se domisli, ne daleč od brega je mostič, obdan z grmovjem. Tam lahko sedim, dokler se ne stemni; zvečer pa že dospem na kakšen način v temi do prve koče.

Pri teh mislih je pokril Smičkov cilinder na glavo, zadel na pleča kontrabas in se napotil k mostu. V Adamovem kostumu in z glasbenim orodjem na plečih je bil naš Smičkov podoben starogrškemu mitološkemu polbogu.

Pustimo nekoliko časa junaka z njegovimi skrbmi pod mostom in se povrnimo k deklici, ki je lovila ribe!

Lepa deklica se je med tem zbudila in ker ni videla lesenega plavka nad vodo, je hitro potegnila za palico, meneč, da ujame ribo. Palica se je upognila, vendar se plavek in trnek nista hotela pokazati nad vodo. Najbrže se je šopek cvetlic v vodi namočil in obležal na dnu.

— Ali se je ujela velika riba, je mislila deklica, — ali pa se je trnek kam zataknil.

Še nekolikokrat je potegnila za palico in prišla končno do prepričanja, da se je trnek zataknil.

— Kakšna škoda! je mislila deklica. In ravno sedaj na večer, ko se ribe lovijo z najboljšim uspehom. Kaj storiti?

Premetena deklica ni dolgo ugibala. Vrgla je urno obleko s sebe in se potopila s svojim čudovito lepim telesom v vodo do samih mramornatih pleč. Ni ji bilo lahko osvoboditi trneka od šopka. Vendar je prišla deklica vesela in srečna iz vode s trnekom v roki.

Toda zlobna usoda jo je zasledovala. Neznani zlikovci, ki so malo preje ukradli obleko Smičkovu, so odnesli sedaj še njeno obleko! Pustili so ji samo škatljico, v kateri je imela črve.

Kaj naj sedaj storim? je zaplakala deklica. — Ali naj grem taka domov? Ne, nikdar! Rajše v smrt. Počakam, da se stemni, v temi že dospem do tete Agate in jo pošljem domov po obleko. Sedaj se hitro skrijem pod onile most.

Sramežljivo sključena je bežala naša junakinja po visoki travi k mostu. Ko je zlezla pod most in tamkaj zapazila golega človeka z umetniškimi lasmi in poraslimi prsi, je zakričala in se onesvestila.

Smičkov se je tudi sam prestrašil. Mislil je v začetku, da je deklica — najada.

— Morda je pa to vodna sirena, ki me je prišla zapeljevat —, je mislil godbenik. Ta misel mu je bila všeč, ker se je vedno mnogo domišljeval o svoji zunanjosti. — Ako pa ona ni sirena, ampak zemeljsko bitje, kako naj si vendar razložim to čudno in nenadno spremembo? Zakaj je ona tukaj pod mostom? In kaj hoče?

Dočim je on reševal ta vprašanja, se je deklica polagoma zavedla.

— Ne ubite me! je šepetaje spregovorila. — Sem kneginja Bibulova. Mnogo denarja dobite, rotim Vas! Ravno sedaj sem razvezala v vodi trnek, med tem pa so mi tatovi ukradli mojo novo obleko, čevlje in vse.

— Gospodična! spregovori Smičkov z drhtečim glasom, — tudi meni so ukradli obleko. Poleg tega so mi odnesli s hlačami v njih se nahajajočo kalofonijo.

Vsi kontrabasisti in trombonisti so navadno neiznajdljivi; naš Smičkov pa je bil prijetna izjema.

— Gospodična! — je izpregovoril malo pozneje — vidim, da vas vznemirja moja zunanjost; toda sami vidite, da kakor vam tudi meni ni mogoče iti proč odtod pri teh razmerah. Glejte, kakšna misel se je porodila v moji glavi! Ali ne bi hoteli leči v tole škatljo in se prikriti s pokrovom? To bi me skrilo pred vami — — —

Smičkov je potegnil kontrabas iz

propeva. Naraščaj se zabava z balinanjem in drugimi primernimi igrami. Deco vodijo vodnice oz. vodniki večkrat popoldan v bližnjo okolico ali v vodo, naraščaj pa si izbira že daljše polete. Minoli teden je oddelek moškega naraščaja napravil dvadnevni pešizlet skozi Iški Vintgar — Velike Lašče — Turjak — Ljubljana. To so bili izletniki veseli! Ostalim pa je bilo žal, ker se niso hoteli ali mogli pridružiti. Sedaj se snujejo novi taki izleti in udeležnikov bo še več. Ženski naraščaj pohiti te dni na Veliko planino in v Kamniško Bistrico. Tudi deca bi rada kam dalje, a žal za daljše ture ni še zmožna, železnica pa je predraga. No pa se zadovolji že s Taborom in okolico. Tako skrbi Sokol I oz. njegov Mladinski odsek za deco. Rad bi storil še več, a začasno ne more. Pa so vsi zadovoljni tudi s tem. Naj bi vsi, ki jim je sreča naše mladine kaj pri srcu, priskočili Sokolu I na pomoč in to posebno sedaj, ko je podpore najbolj potreben!

Otvoritev Sokolskega doma v Dol. Logatcu. Kdor se udeleži otvoritve Sokolskega doma v Dol. Logatcu, dne 5. avgusta, ima polovično vožnjo. Treba se mu je samo legitimirati s sokolsko legitimacijo. Pravočasen odhod vlakov bo razviden iz voznega reda, nabitega na vidnem mestu na veseličnem prostoru.

Zlet belokranjskih sokolskih društev. Dne 19. avgusta t. l. priredi Sokol v Semiču javno telovadbo, oziroma zlet belokranjskih sokolskih društev, združeno z ljudsko veselico na prostem. Prosimo vsa bratska društva, da se po možnosti udeleže tega zleta, ker smo ravno ob kočevski meji, kjer se nahajajo razni Radićevi gardisti. Torej, 19. avgusta vse v Semič. Vožnja po železnici polovična.

Sokol v Št. Vidu nad Ljubljano proslavi v nedeljo 12. avgusta t. l. svojo 15letnico. Pričetek telovadbe ob 4. Po telovadbi ljudska veselica. Svira godba «Zveze jugoslovanskih železničarjev». — Zdravo!

Iz življenja in sveta

Milostljiva v ekstra sobi

Učenjaki si še niso na jasnem, je-li priporočljivo jemati seboj v gostilno — soprogo ter ji dopustiti, da se udeležuje simpozijev vesele družbe v ekstra sobi. Nekateri so zato ter motivirajo svoj placet celo z etičnega stališča, češ da prisotnost ženske paliativno učinkuje proti hrupnim izrastkom ponekoč precej razpoloženih p. n. pivcev in da ženska omili in brzda šege in navade razgretih duhov. Drugi zopet so mnenja, da to sredstvo ne pomaga ali kvečjemu le v izjemnih slučajih, da se je nasprotno bati, da nežna ženska narav, namesto da odkruši surovo ost družbe, le še sama zgubi na morali in — vsaj polagoma — podivja. Kdo ima prav?

Pa razmotrivajmo!

Pri prvem nastopu «milostljive» v ekstra sobi so gostje večmanj diskretni. Od vseh strani se ji izkazuje nebroj pozornosti in dvorljivosti. Celo patentirani dovtipkarji in humoristi poneha jo s svojimi šegavimi domisliki in neumorni ter neizčrpni pripovedniki anekdot utihnejo, zadovolječ se z značilnim posmehom in pomenljivim hrkanjem. Prvi večer zadovolji soprogo in žena, katero včasih toliko skrbi, kje se potika njen mož in ki se vedno čuti zapuščeno, je sedaj skoraj pomirjena.

Drugega večera se že poznajo in pozdravljanje zveni že bolj prisrčno. Mladi gospodje od družbe si dovoljujejo že intimni p«oljub roke» ter titulirajo novodošlico s familijarnim: «lepa gospa». Leta je spočetka nad tem nazivom nekako presenečena in večno ponavljanje tega epiteta se ji dozdeva celo neprilično; toda polagoma se privadi temu nagovoru in kmalu tudi — smelejšim zaupnostim. Od «Kočevarja» kupujejo bonbončkov, ponujajoč jih «lepi gospe» z raznovrstnimi «zabavnimi» pripombami. Seveda veseli ta dvorljivost gospoda soproga, ki se veselo namuzava zavedajoč se, da je «slavljenka» — njegova žena.

No sedaj se vidijo večkrat. Nič ni bolj enostavnega, da padejo počasi vse meje «etikete». Včasih se aranžirajo tudi igre in oni, ki sedi tik «lepe gospe», izvaja potem najliberalnejše domislice. «Lepa gospa» se smehlja, čimdalje bolj so vsi razgreti, liter se vrsti za litrom, pije se na zdravje, predlaga se splošno tikanje; soprog v svoji vznesenosti blebeče napitnico, nakar «milostljiva — lepa gospa» hehetaje skriva svojo glavico na — ramah soseda...

No in sedaj je tudi prišel čas za pripovednika anekdot, ki zdajci otvori svoj arzenal starih in prastarih, novih in najnovejših vicov in dovtipov. Danes pride še s kako prikrito pošalico, po čije citatu si «milostljiva» drži robec pred očmi, jutri pade že manj maskirana bomba, no in prihodnjič se vrste sila enostavne dvoumnosti. Gromeč grohot nadari junaškega mladeniča, ki ima renomé in pucto puncti in ki s strani «milostljive» za svojo smelost kvitira kvečjemu oni stereotipni: «Oh, kako ste poredni, gospod!»

In poredni gospod postane po tej mili sodbi, ki jo smatra kot nekak tolerančni edikt, še smelejši. Njegov vzgled vzbudi naposled še ostale, da skušajo mladeniča še nadkriliti v smelosti in tako plavajo potem vsi v navajeni plovni vodi, kjer se vsak počuti, kakor — ribica v vodi — ali pravzaprav raca v mlakuži.

Tako je alijansa dovršena in družba se odsihdob kreta popolnoma neprisiljeno, kakor da ne bi bila navzoča — ženska. «Milostljiva» sama odvrže naposled še ono boro malce plašljivosti, tako da si pridobi popularni naslov «vesele gospe» in poleg tega še sloves, da prenese precejšnjo količino «papricirane». Razen tega se je navadila piti. O tej svoji dovršenosti kaj rada govori in če je razpoloženje doseglo svoj višek, ni redek slučaj, da soprog glasno diagnosticira: «moja žena ga že ima!, kar zbor potrdi s smehom in plemenitnica podčrta z besedami: «muho imam»!

Časi so slabi, draginja raste, davki in dajatve so čimdalje neznosnejše, kaj čuda, ako ljudje lahkomišljenega temperamenta in posebno organiziranega načina mišljenja na zgoraj označeni način skušajo osladiti skrbipolno življenje ter ga po svojem okusu olepšati! Le škoda, da pesem izzveni pogostoma v bridkih akordih in da pričakuje «milostljivo» in «lepo gospo» skupno s kortežo njenih občudovalcev — klaverni konec pred — sodiščem.

J. Suchy.

Pot v večno temo

Bore človek! Če bi tudi bil kdaj resno poizkusil, potoniti globoko, globoko v neskončnost svetovnega morja, bi ne bil prišel posebno daleč! Ne bilo bi mu dano, videti tajne, ki jih krije črna tema globokega morja. Poizkusi bi tudi nikdar ne bili posebno resni. Teorija je velevala: globlje kakor do te ali one točke ne moreš potoniti; pot v morsko globino ti je zaprta vekomaj!

Teorija! Poudarja se: Človek je mehka snov, ki se lahko stisne, ako se vrši nanjo močan pritisk. Podoben je žogi, napolnjeni s tekočino, ako se jo stisne, brizgne iz nje tekočina, potem pa ostane ploščata. Voda ima težo in je v primeri z zrakom celo precej težka. Približno 300 kilometrov je visoka zračna plast, ki se dviga nad človekom, potem pa pričenja prazen svetovni prostor. Na ramah vsakega človeka sloni torej 300 kilometrov visok zračni steber, katerega pa niti ne čutimo. Nosimo ga brez vsake težave. Naše telo je z mladih let, odkar hodimo po zemlji, vajeno te teže, da je sploh več ne čutimo.

Druga pa je, če pride v vodo! Voda je težja kakor zrak, pritiska torej močneje na človeka. Sprva je mogel človek potoniti v morje le nekoliko metrov globoko; potem je izumil posebne naprave za potapljanje, s katerimi potone sedaj 70, v najboljšem slučaju 90 metrov globoko. Globlje ne gre! Že gori omenjeni pritisk vode na človeško žogo se uveljavlja: pod pritiskom vodnega stebra priteka kri iz nosa, ust in ušes. Ako bi potapljač v svoji napravi mogel potoniti še globlje, iztisnila bi mu teža vse sokove. Teža vode bi vplivala kakor sviločena plošča: stisnila bi ga v ploščato maso.

Teoretično torej človek ne more globlje kakor približno 90 metrov pod morsko površino. A tudi to mu je možno le s pomočjo posebnih priprav in po dolgotrajni vaji telesa. A kakor v marsikaterem slučaju je tudi v tem teorija prevarljiva, kajti nedavno se je našla pot, pot v noč in temo morja, ki nam otvarja možnosti, ki jih danes pač komaj slutimo.

Ne nagon izsledovanja ali vedoželjnosti, marveč želja po posesti zakladov, ki jih krije morje, je človeku pokazala to pot. Ogromni zakladi leže na dnu morja. Tekom stoletij so se potopile neštevilne ladje z dragocenimi tovori. Ti leže na dnu morja v globočini, do katere nam je pot zaprta. Bistre glave pa si s teorijo ne dajo zagraditi te poti in tako je končno dozorela ideja: ker je zrak mnogo lažji od vode, je možno človeku prodreti globoko v vodo, ako poskrbi za to, da voda ne more pritiskati na njegovo telo in da na njegovih ramah slej ko prej sloni le zračni steber. Ta zračni steber pa je lahko zelo visok, preden se občuti njegova teža.

A kako to izvesti? Od spoznanja te poti do izvršitve je bil le neznaten korak. Spustili so v morje spodaj zaprto cev, ki se je navzgor s štulami podaljševala do dolžine, kakor je bila potrebna z ozirom na globočino morja. V tej cevi so pritrjeni klini, po katerih se stopa kakor po lestvici do spodnjega konca. Na cevi se spodaj nahajajo močno utrjena okna, skozi katera se lahko motri okolica. Solnčna svetloba prodira sicer le približno pet metrov globoko pod morsko površino, potem nastaja zelenkasti mrak, kateremu sledi kmalu črna tema. S pomočjo električnega reflektorja, ki ga potapljač vzame seboj v cev, pa si ustvari v globočini potrebno svetlobo.

Komaj se je porodila ideja, že so jo skušali uveljaviti. Amerikanska družba je zgradila ladjo, s katero naj bi se spustila v morje omenjena cev. Na ta način so hoteli dvigati zaklade. Seveda mož, oziroma delavci ne morejo ven iz cevi. Možno pa je od zunaj pritrditi na cev orodje, katero se lahko obrača odznotraj, s katerim se lahko prijema in reže in pritrja predmete na verige, na katerih se jih potem potegne kvišku. Ko je ta družba gradila ladjo, prehitela jo je druga — seveda filmska družba. Ta je spustila v cev moža ter je s številnimi reflektorji bajno razsvetlila morsko globino. Tako je nastal prvi podmorski film, katerega so v Ameriki nedavno kazali. Razkril je čudesa, ki jih še ni videlo človeško oko.

S to cevjo je sedaj odprta pot v kraljevstvo večne teme. S teoretičnega stališča ni vzroka, ki bi oviral prodiranje do največjih globin svetovnega morja, ki znašajo približno 9.000 metrov. Ako je zračni pritisk prevelik, ga lahko zmanjšamo na ta način, da s sesaljko izčrpamo del zraka iz cevi. Cev sama se lahko pojača zaradi pritiska vode. Pri eventualni dolžini 9 kilometrov bi seveda imela cev ogromno težo in bi ne bilo mogoče, spustiti jo v morsko globino z ladje. Iskati bi torej bilo druge možnosti. Upati je, da jih bo tehnika našla.

Pot v globino, v kraljestvo večne teme, je torej odprta. Četudi so bili materijalni vzroki, ki so jo odprli, smemo vendar upati, da bo predvsem služila znanosti, katere naloga naj bo, da nam omogoči pogled v tajne, ki jih krije neskončnost morskih globin.

Od stavca do milijonarja

V Ameriki se dobe še vedno talenti, ki postajajo iz ničesar velikaši. Te dni je umrl nenadoma Rikard Johnson. Bil je pred 50 leti stavec novin v Cardiffu. Nje ga in tovariše je vsako noč med delom mučila lakota, še bolj pa žeja. Zakaj težko je delo stavcev, a življenje med vročimi stroji često naravnost neznosno. Duševni in telesni napori stavcev so izredni, zato ni prav nič čudnega, da potrebujejo med svojim delom večkrat in izdatnejših krepčil nego drugi pri svojem delu. Nervozna naglica, slabi rokopisi, nedostatne interpunkcije, različni pravopisi, vsak hip nova, nujnejša naročila, po vrhu še zadušljivi vzduh in tesni prostori... vse to so težkoče, ki jih je treba stavcem zmagovati s posebno energijo. Zato se morajo včasih okrepiti. Toda tudi v Ameriki so ponoči kavarne in gostilne zaprte in Johnsonovi tovariši so morali ostati lačni in žejni. Tu je začela delovati Johnsonova podjetnost. Nabavil si je najprej majhno zalogo jestvin in pijač, čaja in kave. Vse to je prodajal z dobičkom. Potem je najel sobico in otvoril pravo pivnico in kavarno. Spočetka je tudi sam kuril, kuhal in točil. Potem je začel svoj posel na večje in na veliko ter ga končno razširil na vse tiskarne. Naposled je postal pravi gostilničar in kavarnar; bil je lastnik hotelov, restavrantov in kavaren v Londonu, Swanseu in Cardiffu. Postal je milijonar in je umrl kot dolarski milijarder!

Gospodarstvo

Savinjski hmelj

Žalec, 31. julija.

V nedeljo dne 29. julija se je vršila v Žalcu izredna glavna skupščina Hmeljarskega društva za Slovenijo, ki se je je udeležilo prav lepo število članov. Prisostvoval ji je tudi šef oddelka za kmetijstvo g. Sancin.

Najprej se je vršil razgovor o mezdi hmeljskih obiralcev. Živahna debata je pokazala, da je nemogoče določiti za vse kraje fiksno mezdo in tako je končno obveljal predlog, da se določi samo neka norma in sicer 1 Din od škafa pri hrani, 1.50 Din pa brez hrane, torej enako kakor lani. Sicer pa se prepušča posameznikom, da se samostojno pogodijo z obiralci, pri čemur pa naj stavijo kot pogoj za event. višjo mezdo brezhibno obiranje.

Glede razpošiljanja pomnoženih brzojavnih poročil iz Nürnberga in Žatca je bilo sklenjeno, da ostane pri lanskoletnem načinu razpošiljanja. Poročila dobiva okrog 40 poverjenikov in interesentov. O nenadnih tržnih spremembah pa se bodo obveščali brzojavno vsi oni poverjeniki, ki se obvežejo kriti tozadevne stroške.

Soglasno so bile nato sprejete dopolnitve društvenih pravil, ki jih je prečital poslovodja g. nadučitelj Petriček.

Zelo živahna in temeljita razprava se je razvila pri slučajnostih, o vprašanju prodaje letošnjega hmelja. Pridelek bo letos približno enak lanskemu. Znašal bo 4000 do 4500 met. stotov, kar predstavlja pri današnji ceni hmelja vrednost 35 do 40 milijonov dinarjev. Ker denarni zavodi, ki pridejo pri hmeljski kupčiji v poštev, v kratki dobi hmeljske sezone ne razpolagajo s tako velikimi vsotami, preti velika nevarnost, da bo pomanjkanje denarja neugodno vplivalo na razvoj kupčije, jo oviralo in vplivalo tudi slabo na ceno samo. Narodna banka je sicer določila znesek 150 milijonov dinarjev kot sezonski kredit za žetev, vendar pa se doslej ni posrečilo dobiti od te vsote kak znesek za Slovenijo, torej tudi za hmeljsko kupčijo ne. Razni govorniki so predlagali, naj se na primeren način poduče hmeljski producenti, da je v njihovem lastnem interesu, ako ne zahtevajo takoj plačila v gotovini, ampak se zadovolje z bančnimi čeki, izplačljivimi v večih obrokih. Obenem so sklenili apelirati še enkrat na vlado, naj določi kot sezonski kredit za hmeljsko kupčijo vsaj razmeroma majhen znesek 5 milijonov Din, ki bi omogočil razvoj kupčije preko začetnih težkoč. Načelnik g. Sancin je obljubil, da bo pokrajinska uprava z vsem svojim vplivom podpirala to prošnjo pri Narodni banki in finančnem ministrstvu.

V nadaljnjem poteku skupščine je naznanil poslovodja, da je dovolila južna železnica polovično vožnjo na svojih progah, ki pridejo za hmeljske obiralce v poštev. Tozadevne legitimacije so že na razpolago pri društvenem vodstvu v Žalcu. Tudi za državne železnice je prometno ministrstvo v načelu že pristalo na polovično vožnjo, vendar pa zagrebška direkcija doslej o tem še ne ve ničesar in tako je treba računati s tem, da bo dovoljenje prišlo prekasno.

Letošnje obiranje hmelja se bo vsled neugodnega spomladanskega vremena začelo kasneje kakor druga leta. Kjer so razmere najugodnejše, bodo začeli obirati 20. avgusta, ponekod pa celo šele proti koncu avgusta. Zanimanje za hmelj pri inozemskih kupcih pa je že sedaj zelo veliko. Priglašajo se ne le stare firme, ampak tudi mnoge nove, ki doslej še niso nakupovale našega hmelja direktno v Savinjski dolini. Izgledi so torej prav ugodni in je odvisno vse le od tega, ali bodo mogli kupci dobiti pri naših denarnih zavodih dovolj plačilnih sredstev.

Končno se je skupščina razvila v prisrčno počaščenje dolgoletnega društvenega poslovodje g. nadučitelja Petrička, ki opravlja to svoje težko delo z izredno požrtvovalnostjo že celih 40 let, kar obstoja Hmeljarsko društvo. G. načelnik Sancin je ob tej priliki izročil s prisrčnim nagovorom slavljencu red sv. Save, ki mu ga je podelil za njegovo nesebično, rodni grudi posvečeno delovanje naš narodni vladar kralj Aleksander. V imenu trške občine žalske je častital odlikovancu župan g. Vahič, v imenu Hmeljarskega društva in hmeljarjev pa gg. Kukec in Pikl. Vsi zborovalci so se navdušeno pridružili njihovim častitkam. Ginjen se je zahvalil zaslužni gospodarski in prosvetni delavec g. Petriček za odlikovanje in za izkazane mu simpatije, zagotavljajoč, da hoče tudi vse svoje ostalo življenje posvetiti delu za povzdigo prelepe Savinjske doline.

V najlepši harmoniji se je nato skupščina razšla.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (1. avgusta). *Pšenica:* baška, 79/80 kg, 1 do 3%, 12 vagonov 360—365; baška, 79 kg, 2%, ladja Donava, zaključek 362.5; baška, 77/78 kg, 2—3%, pariteta Beograd, duplikat kasa, 10 vagonov 345—348; sremska, 78/79 kg, ponudba 365. *Ječmen:* baški, 64/65 kg, 1 vagon 300; baški 67/68 kg, ponudba 300. *Oves:* baški, 5 vagonov 290—300. *Turščica:* baška, 4 vagoni 285—292.5; baška, 2% defektna, duplikat kasa, 1 vagon 290; sremska, 100% zdrava, 1 vagon 287.5. *Moka:* baška, «0», 4 vagoni 587.5; «2», 2 vagona 537.5—550; «5», 2 vagona 450; «6», stara 1 vagon 440. *Otrobi:* baški v papirnatih vrečah, ponudba 160; baški v papirnatih vrečah, za oktober-december, 12 vagonov 155. Tendenca nespremenjeno nestalna.

Beograjska blagovna borza (1. avgusta). *Pšenica:* 78/79 kg, 2—3%, pariteta Beograd, ponudba 345, povpraševanje 335; 78/79 kg, 2—3%, šlep Zabrežje, za 15 dni, ponudba 360. *Ječmen:* franko Beograd, ponudba 280. *Turščica:* pariteta Beograd 310, 290. Tendenca nespremenjena. Zanimanje za pšenico in češpije.

Zagrebški žitni trg (1. avgusta). Postavno vojvodinska postaja notirajo: pšenica (78/80 kg), nova 350—365, turščica žolta 280—290, ječmen za pivo 290—295, za krmo 270—280, oves 280—300, moka «0» 600—625, «2» 575—600, «4» 550—575, za krmo 200, otrobi drobni 145—155, debeli 170—180. Tedenca mirna.

Zagrebški sejem (1. avgusta). Dogon goveje živine zelo velik, svinj je bilo manj. Nastopili so tudi italijanski kupci. Cene za kg žive teže: voli I. 13.75—14.50, II. 10.50—12.50, III. in bosanska živina 9—11.25, teleta I. 19 do 19.50, II. 18.50—18.75, mlada živina 10.50 do 12.50, krave I. 13—14.50, II. 10—12.50, svinje I. 24—24.50, II. 21—23. Krma za mtc.: seno 85—100, detelja 100—112.50, slama 60—65.

Dunajski svinjski trg (31. julija). Dogon 3292 komadov; od tega je bilo 427 domačih, 640 iz Madžarske, 1737 iz Jugoslavije, 456 iz Nizozemske in 32 iz Danske. Cene so proti prošlemu tednu nazadovale za 1000 do 1500 aK pri kg in so bile za kg žive teže v tisočih aK: debele svinje težke 22—23 (23.5), sa- ljaške svinje 23—24 (25), stare svinje 21—22, mesnate svinje 24—30.

Celjski trg (1. t. m.). Govedina I. 25—27, II. 24—25, na trgu I. 23—25, II. 21—23. Teletina I. 24—25, II. 22.50. Svinjina I. 30, II. 25, mast domača 41, ameriška 35, šunka 55, prekajeno meso I. 45, II. 40. Piščanec 20—25. Mleko 3.5 do 4, surovo maslo 50, čajno 76. Jajca 1.50. Sadje: jabolka 6—7, hruške 8—10. Specerijsko blago: kava Portoriko 64

škatlje. Za hip ga je vznemirila misel, da profanira svetost umetnosti s tem, da odstopa v take svrhe škatljo za kontrabas, toda vznemirjenost se je kmalu polegla. Lepa deklica se je skljuèeno vlegla v škatljo, Smičkov pa je previdno zapri pokrov in povezal škatljo z jermeni. Bil je vesel, da ga je narava obdarila s toliko iznajdljivostjo.

— Sedaj, gospodična, me ne vidite več — je mirno izpregovoril godbenik. — Ležite brez skrbi in se ne vznemirjajte. Ko se stemni, vas ponesem v hišo vaših staršev, po kontrabas pa pridem lahko pozneje. —

Ko se je zvečerilo, je zadel Smičkov škatljo na ramena in se napotil k dači Bibulova. Imel je sledeči načrt: priti najpreje do prve koče, dobiti tam obleko in potem nadaljevati pot.

— Ni sreče brez nesreče — je mislil, ko je teptal po prahu z bosimi nogami in se šibil pod bremenom. Gotovo me kmez Bibulov bogato obdari za prisrčno sodelovanje v usodi kneginje. —

— Ali vam je udobno, gospodična? — jo je vprašal z glasom galantnega kavalirja, ki vabi plesalko na kvadrilo. — Moja škatlja vam je vsa na razpolago in mislite si, da ste pri sebi doma. —

Kar naenkrat pa se je galantnemu Smičkovu zazdelo, da vidi pred seboj v mraku dve človeški podobi. Pogledal je še bolj natančno in se kmalu prepričal, da to ni samo optična prevara: človeški podobi sta šli v resnici po cesti in zdelo se mu je, da imajo podobe v rokah celo nekakšne culice. — — —

— Morda sta pa to tatova? — se mu je zasvetilo v glavi. — Kaj neki neseta v culicah? Najbrže bo najina obleka. —

Smičkov je položil škatljo kraj pota in stekel za podobama.

— Stoj! — je zakričal. — Stoj! Držite jih! Tatova! —

Podobi sta se ozrli in ko sta zapazili, da ju nekdo zasleduje, sta zbežali in naenkrat skrivnostno izginili — — —

Kneginja je še dolgo potem čula krike «Stoj!» in urne korake, končno pa je utihnilo vse.

Smičkov se je med tem zelo trudil, da bi d hitel dozdevna tata in lepa kneginja bi morala najbrže še dolgo ležati na polju kraj pota, ko je ni igra usode rešila iz tega položaja. Pripetilo se je, da sta šla ravno v tem času po isti poti na dačo Bibulova Smičkova tovariša flavtist Žučkov in klarinetist Razmahajkin. Tovariša sta se začudeno spogledala, ko sta se v mraku spodtaknila nad škatljo kraj pota.

— Kontrabas! — je rekel Žučkov. To je vendar kontrabas našega Smičkova! Kako neki je prišel semkaj? —

— Najbrže se je Smičkovu kaj pripetilo — je ugibal Razmahajkin. Mogoče se je napil, ali so ga oropali. — Na noben način ne smeva pustiti kontrabasa tukaj. Vzemiva ga seboj! —

Žučkov si je zavalil škatljo na hrbet in tovariša sta mirno nadaljevala svojo pot.

— Za hudiča! — je mrmral flavtist vso pot — kakšna teža! Za ves svet bi ne hotel igrati na takem maliku. Uf!

Ko sta prišla godbenika na dačo Bibulova, sta položila škatljo na prostor, določen za orkester, sama pa sta šla v buffet.

Na dači so pričeli med tem prižigati v dvorani lestence. Lepi simpatični ženin, dvorni svetnik Lakejič, uradnik železniškega ministrstva, je stal sredi dvorane in se razgovarjal, držeč roke v žepih, z grofom Škalikovim. Razgovarjala sta se o glasbi.

— V Neapolju sem bil osebno znan — je pravil Lakejič — z virtuozom, ki je delal dobesedno čudeže. Ne boste mi verjeli, grof. Na kontrabasu, na čisto navadnem kontrabasu je proizvajal skladbe; s čudovitimi triački. Igra je valčke Straussove. —

— Saj to vendar ni mogoče! — ga je prekinil grof.

— Verujte mi! Celo Lizstovo rapsodijo je igral na kontrabasu. Stanoval sem namreč ž njim skupaj v hotelu in ker ravno nisem imel drugega dela, sem se celo naučil od njega igrati na kontrabasu omenjeno rapsodijo. —

— Rapsodijo Lizstovo?! — Hm! Vi se šalite! —

— Ne verujete? — se je zasmejal Lakejič. — Takoj vam pokažem. Poidiva k orkestru! —

Ženin in grof sta šla k orkestru. Ko sta prišla h kontrabasu, sta pričela urno odvezavati jermena in — o strah in groza!

Toda med tem, ko si čitatelj po svoji prosti volji predstavlja iziđ glasbenega prepira, se povrnimo zopet k Smičkovu. Revež ni mogel dohiteti tatov in se je vrnil na prostor, kjer je mislil, da je pustil škatljo z dragocenim bremenom. Toda škatlje ni bilo več. Zmeden do skrajnosti, je hodil gori in doli po potu in ko kljub temu ni mogel najti škatlje, je prišel do prepričanja, da se ni vrnil na pravo mesto.

— To je strašno! — je mislil, si pulil lase in kurja polt ga je oblivala. Saj se mi še zaduši v škatlji! Moram sem! —

Do polnoči je hodil Smičkov po potih in iskal škatljo; končno pa je onemogel in se vrnil pod most ter sklenil, da se zopet vrne, ko se zdani.

Tudi njegovo jutranje iskanje je ostalo brez uspeha in Smičkov je sklenil počakati pod mostom še eno noč.

— Moram jo najti! — je mrmral sam pri sebi, pri tem položil cilinder poleg sebe ter si nervozno segal venomer v svoje umetniške lase. — Moram jo najti in če jo iščem vse leto! — — — — —

Še dandanes pripovedujejo kmetje iz krajev, kjer se je vršil naš dogodek, da vidijo včasih hoditi v bližini mosta ponoči golega, poraslega človeka s cilindrom na glavi. Včasih se slišijo izpod mostu tudi hrenčeči glasovi kontrabasovi.

Santos 44, Rio 42, kristalni sladkor 25, v kockah 27, riž I. 13.50, II. 7.50, namizno olje 32, bučno 40. Moka: «00» 7.10, «0» 7, «2» 6.60, «4» 6.20, koruzna 3.50, koruzni zdrob 4.70 (na drobno po 20 par več). Žito: pšenica 425, rž 390, ječmen 340, oves 375, turščica 340, fižol 650—750, grah 1500, leča 1700. Krma: seno sladko 80—100, polsladko 80, kislo 50—80, slama 50. Glavnata salata komad 0.50—0.75, ohrovt 1—2, koleraba 1.50, karfijol in špargiji kg 25, luščen grah 1 4. krompir 1.75.

= **Kongres izvoznikov v Beogradu.** Iz Beograda poročajo: Na plenarni seji tukajšnje trgovinske zbornice se je sklenilo, da se koncem avgusta skliče v Beogradu veliki kongres izvoznikov vseh važnejših predmetov. Ta kongres bo informativnega značaja.

= **Proizvodnja sladkorja v naši državi.** Zveza sladkornih tvornic v Osijeku, Velikem Bečkereku, Červenki in Novem Vrbasu je proizvedla v prošlem letu preko 5000 vagonov sladkorja. Sladkor se je prodajal po ceni 28 do 25 Din kg. «Jugoslovenski Lloyd» piše k temu, da skupni stroški za precelavo enega kilograma z vsemi ostalimi izdatki niso znašali več nego 16 Din. Po tem računu je torej Zveza sladkornih tvornic zaslužila 400 milijonov Din. Tako odiranje konzumentov presega že precej vse meje. Pripomniti je še, da dober del delničarjev teh podjetij živi v Madžarski.

= **Konferenca o načrtu nove carinske tarife.** Po informacijah ministrstva trgovine in industrije so netočne vesti nekaterih dnevnikov, ki so poročali, da se je vršila v Beogradu konferenca o načrtu nove carinske tarife.

= **Adriatische Bank na Dunaju.** Jadranska banka je sklenila odriniti svojo podružnico na Dunaju, novi družbi, ki naj bi se ustanovila tudi z avstrijskim kapitalom. Ta akcija pa se je povsem ponesrečila in je morala banka delnice nove družbe sama prevzeti.

= **Pregled živinorejskih in mlekarskih zadrug.** Ministrstvo za poljedelstvo in vode je odredilo svojega strokovnega referenta, da prepotuje Slovenijo, Hrvatsko in Slavonijo zaradi pregleda živinorejskih in mlekarskih zadrug ter živinorejskih udruženj.

= **Prihod čeških in slovaških privrednikov v Jugoslavijo.** V svrho proučavanja razmer v naši državi prispe v početku oktobra v našo državo okoli 100 čeških in slovaških privrednikov, zastopnikov večjih tvrdk in podjetij. Z njimi pride najbrž tudi češkoslovaški trgovinski minister.

= **Uvoz rumunskega premoga v Jugoslavijo.** Direkcija premogovnikov v okolici Oršove v Rumuniji je pred meseci prosila rumunsko vlado za dovoljenje izvoza premoga v Jugoslavijo. V tem dopisu na vlado se navaja, da se velike zaloge premoga v premogovnikih Oršove ne morejo konzumirati od rumunske industrije, ker je ta v glavnem urejena za koks in antracit. Sestavila se je posebna komisija, ki je proučila to vprašanje in stavila predlog, da se smejo gotove količine izvoziti v Jugoslavijo.

= **Škoda na polju zaradi vremenskih nezgod** znaša v naši državi skupno okoli 330 milijonov Din.

= **V zadružni register** se je vpisala Hranilnica in posojilnica v Beli cerkvi, r. z. z n. z. Izbrisala se je Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Predgradu, r. z. z o. z. v likvidaciji.

= **Izgledi koruzne setve v Bački in Sremu** so se po zadnjem dežju še znatno izboljšali. Letos je računati na precejšnji izvoz koruze.

= **V trgovinski register** so se vpisale nastopne firme: Zveza slovenskih trgovcev Cvenkel, Elsbacher in Ravnikar pri podružnici Ljubljansko kreditne banke v Celju; «Ika», mehanična tovarna pletenin, d. z o. z. v Kranju; Šumer & Herlah, trgovina z mešanim blagom v Laškem; «Fortuna», trgovska družba Bizjak & Podkrajšek, Ljubljana; Maher & Drug, trgovanje in obratovanje na drobno in debelo (usnje, čevlji, manufaktura, konfekcija, galanterija, specerija itd.) v Ljubljani; Porent & Šloser, trgovina z mešanim blagom in poljskimi pridelki v Moravčah. Izbrisali sta se: Združeno veletrgovine Kolenc, Elsbacher, Cvenkel in Ravnikar v Celju; Bregar & Spes, trgovina z mešanim blagom pri Novi cerkvi.

= **Avstrijske železnice v privatnih rokah.** Avstrijski parlament je sprejel zakon, po katerem preidejo vse železnice v Avstriji v last privatne družbe. Družbina glavnica znaša 200 milijard aK. Država ima pravico nadzorstva, imenovanja upravnega odbora in povišanja tarife, a zato garantira, da bo poravnala vsak eventualni letni primanjkljaj. To korak je zahtevala od Avstrije Zveza narodov, ker se misli, da se bodo na ta način avstrijske finance hitro izboljšale. Proračunski primanjkljaj je izviral namreč največ od železnic.

= **Razstava strojev v Brnu** se vrši od 5. do 15. avgusta. Obsegala bo vse panoge strojne industrije v Češkoslovaški.

= **Obtok bankovcev v Avstriji** se je od 16. do 23. julija zmanjšal za 72 milijard na 5305 milijard aK.

= **Padec madžarske krone in žitne cene.** Iz Budimpešte poročajo, da cene na žitni borzi zaradi padanja valute strašno naraščajo.

= **Nova devizna naredba v Poljski.** Iz Varšave poročajo: Po novi devizni naredbi je devizni promet dovoljen samo Poljski državni posojilni blagajni in onim bankam, ki jih pooblasti finančni minister in ki so dobile naslov «devizne banke». Naredba predvideva strogo nadzorstvo uporabe valut in deviz, ki se kupijo v deviznih bankah.

Mali oglasi

stanejo z državnim davkom na inserata vred do 20 besedi Din 5·—, vsaka nadaljnja beseda 50 par več. — Plača se vedno naprej (lahko tudi v znamkah). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe

Instrukcijo

iz vseh predmetov za realko daje tehnik iz višjih semestrov (zlasti matematiko, tiziko in opisno geometrijo). Pogoji po dogovoru. Cenj. ponudbe je poslati na upr. „Jutra" pod „Matematikar". 6583

voditeljico,

dobro vešče in izurjeno v imenovani stroki, s prijaznim in vljudnim nastopom. Prosim takojšnje ponudbe z navedbo referenc in prepisi spričeval. — Kavcije zmožne imajo prednost. Josip Kostanjšek v Mozirju Sav. dol. 6970

Več pomožnih natakaric

dobrih serviraric, sprejme takoj hotel Štrukelj. 7069

Samostojna knjigovodkinja

s 15letno prakso, popolnoma izvežbana bilance, išče mesto s 15. avgustom. Ponudbe pod „Zanesljiva" na podr. „Jutra" Maribor. 6919

Kateri mizarski mojster

bi sprejel kot učenca 14letnega krepkega fanta, mirnega značaja, ki ima veselje do mizarske obrti. Ponudbe za naslov: Marija Meden, Rakek št. 110. 6833

Kuharica

samostojna, ki je bila kot taka nameščena v dobrodošlih restavracijah ter je krutala v akadem. menzi, išče za celo poletje službe, najraje v kakem letovišču. — Ponudbe pod „Takoj št. 35" na upr. „Jutra". 6880

Mesarski in prekajevalski pomočnik

išče službe. Nastopi lahko tudi za kuhinjskega mesarja. Cenj. ponudbe pod „Pošten" na upravo „Jutra". 6853

14letno dekle

iz dobre in poštene hiše, ima veselje do trgovine, išče primernega mesta, da se izuči. Naslov pove upr. „Jutra". 7055

Lesni poslovodja

samostojen v poslovanju, popolnoma vešč v vsej lesni stroki, trgovsko naobražen, vešč tudi italijanščine in nemščine v govoru in pisavi z najboljšimi odhodnimi izpričevali, išče mesta pri kaki tvrdki v Ljubljani. — Ponudbe pod „Lesni strokovnjak" na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 7060

Snažno dekle

do 20 let staro, se sprejme za lahka hišna dela pri boljši rodbini. Naslov v upravi „Jutra". 7067

Železniški uradnik

administrativne stroke, želi dela za popoldanske ure. — Vzame delo tudi na dom. Cenj. ponudbe poslati pod „Mizerija" na upr. „Jutra". 7013

Slikarskega in pleskarskega pomočnika

iščem, starega od 20 do 24 let. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Filip Hrovat, slikarski mojster v Radečah pri Zidanem mostu. 7015

Mesta kontoristinje

blagajničarke, korespondentinje, stenografinje, strojepiske, pisarniške moči pri knjigovodstvu išče absolventinja dvorazredne trgovske šole z odliko. Nastop takoj. Naslov pove upr. „Jutra". 7020

Zastopnik

se išče, ki bi poleg svojih zastopstev prevzel še proviz. zastopstvo farmaceutičnih in kozmetičnih izdelkov za Ljubljano in deželo. Ponudbe, pri katerih je navesti referenco in zahtevke, pod „Kosmetika št. 400" na upravo „Jutra". 7025

Blagajničarka

vešča tudi knjigovodstva, išče službe. Cenjene ponudbe pod „Marijiva" na upravništvo „Jutra". 6969

Trgovsko izobražen gospod

podjeten, z dobro referenco, sedaj v državni službi, želi premeniti službovanje v kaki trgovini kot pomočnik, potnik ali poslovodja. Cenj. ponudbe na upr. „Jutra" pod „Energičen". 7032

Uradnik,

zmožen knjigovodstva in vseh pisarniških poslov, išče službe za popoldanske ure. Cenj. ponudbe pod „Popoldan" na upr. „Jutra". 7049

Dalmatinec,

bančni uradnik, jurist, s popolnim znanjem bančne in trgovske stroke, vešč latinskega, italijanskega, francoskega in hrvatskega jezika, priporoča se za instrukcije, event. za popoldansko službo v kakršnemkoli podjetju. Ugodni pogoji. Naslov pri upr. „Jutra". 7052

Zobozdravnik!

Abs. med. z enoletno prakso na graški zobokliniki, vešč popolnoma konservativnega in tehničnega dela, išče za dobo par mesecev službe v zobnem atelieju. Reflektanti naj pošljejo ponudbe s pogoji in označbo dela na med. Milan Perko, Graz, Mengasse 58. 7039

Poskus! vsaj enkrat

četudi s prav majhnim besedilom med. „Malimi oglasi" „Jutra". Če sploh kje, boš tu dosegel zaželjeni uspeh v izdatno večji meri kot pogosto drugod. 11

Kupim

Orehove hlode

prima od 80 cm debeline naprej, merjeno brez kože in od 2 m dolžine naprej kupujem. Oziram se samo na ponudbe z navedbo cen franko vagon nakladalne postaje. — Rudolf Zore & Komp., Ljubljana, Gledališka ulica št. 7, II. nadstr. 6908

Prodam

Puch-motor

2 in pol HP, in pomožni motorji znamke „Cockercil", tričetrt HP., se po nizki ceni prodaja. — Avto-Florjančič, Ljubljana. 6317

Bukovih in hrastovih drv

je večja množina takoj za oddati prosto vagon. Cenjene ponudbe je poslati pod šifro „Drva 1037" na upravništvo „Jutra". 6982

Registrirna blagajna

se ceno proda. Naslov pove uprava „Jutra". 6980

Krojaški stroj

malo rabljen se proda za 12.000 kron. Jernej Bizjak, Slovenjgradec. 6949

Proda se:

kopalna banja, koncertna citre, 1 par ženskih čevljev skoro novih št. 38 nizki in dva para nošenih moških št. 42. Jenkova ulica št. 18. 6945

Žensko kolo,

dobro ohranjeno, se proda. Kje pove upr. „Jutra". 7035

Suh čečnjev les

se proda. Ljubljana, Kolezijska ulica 24 (Trnovo). 7050

Landaver

za dva konja, prvovrsten, ima ceno naprodaj Kmetijska družba, Ljubljana, Turjaški trg 3. 6938

10—12 HP bencin-motor

zelo dober ohranjen, pripraven za preurediti na sesalni plin, odda po nizki ceni M. Herga, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja. 7008

Delnice

Slovenske banke se prodaja. Ponudbe na upr. „Jutra" pod „Delnice 6672". 6672

Prodam glasovir

vsled pomanjkanja prostora, tudi 1 kompl. otročjo posteljo. — Naslov pove uprava „Jutra". 7061

Otroški vozički

novi, elegantni, s črnim in rujavim platnom od 3500 K se prodaja. Vprašati: An. Melik, Karlovška cesta 8, Tesarska ulica 3. 7054

Žensko kolo

se radi selitve pod ceno proda v gostilni pri „Pečarju", Vodmat. 7056

Motorno kolo

(Motosakoše), 1 in pol do 2 KS., z novo močno pnevmatiko. Za ceno 8500 Din. odda M. Herga, Sv. Lenart, p. Velika Nedelja. 7010

Kompletno oficirsko sedlo,

dobro ohranjeno, se ugodno proda v Krojaški ulici 6. 7012

Nepremičnine

Novozidana hiša

s tremi sobami, kuhinjo, shrambo, gospodarskim poslopjem, prodam. Pri hiši sta 2 vrta, sadovnik, njiva in travnik. Schneider Devina pri Slov. Bistrici. 6689

Trgovska hiša

z dobroidočo trgovino na glavnem trgu v industrijskem mestu pri Celju se proda. Plačati je treba 200.000 dinarjev. Ponudbe pod šifro „Zlata jama" na upravo „Jutra". 6990

Kavarniška hiša

s koncesijo, tudi za gostilno, v industrijskem mestu na glavnem trgu, pri Celju, se proda. Plačati je treba 150 tisoč dinarjev. Ponudbe je poslati pod šifro „Kavarna" na upr. „Jutra". 6999

Pekarska hiša

z dobroičoče trgovino v industrijskem mestu na glavnem trgu pri Celju se proda. Plačati je treba od 150.000 Din do 200.000 Din. Ponudbe poslati pod „Parna pekarna". 7003

Stanovanja

Mesečno sobo

išče soliden železniški uradnik, event. gre kot sostanovalec. Ponudbe pod „Zanesljiv" na upr. „Jutra". 7029

Snažno sobo

iščejo trije gospodje v sredini mesta z električno razsvetljavo in posebnim vhodom s 1. septembrom ali takoj. Ponudbe na poštni predal 112. 7058

Mebilirano sobo

z hrano ali brez nje, v sredini ali na periferiji, išče mlajši soliden akademični uradnik. Ponudbe pod Rija na upr. „Jutra". 7062

Soba

z 2 posteljama, event. s hrano, se išče za takoj. Ponudbe pod „Avgust" na upr. „Jutra". 7036

Sobo,

opremljeno, v sredini mesta, išče uradnica za takoj. Gre tudi kot sostanovalka. Cenj. ponudbe na upr. „Jutra" pod „Nujno". 7032

Stanovanje

v sredini mesta, obstoječe iz dveh sob in pritiklin, se zamenja za večje ali enako, četudi na periferiji. Dotičnemu plačam najemnino enega leta. Ponudbe pod „Stanovanje 7016" na upr. „Jutra". 7016

Na hrano in stanovanje

sprejmem 2 gospoda ali 2 gospodični; podučujem tudi klavir. Naslov pove uprava „Jutra". 7044

Letoviščarji.

Na Šmarjetni gori pri Kranju sta s 1. avgustom prosti dve sobi z dvema posteljama. Cena dnevno s hrano in stanovanjem 45 Din. 7017

Na hrano in stanovanje

se sprejme v dveh dobrih hišah v Kamniku par učenk, ki bi obiskovale meščansko šolo v Mekinjah. Naslov: „Ugodno stanovanje", Kamnik. 7028

Lokali

Trgovski lokali, pisarne in stanovanja v Marboru

se oddaje v novi stavbi v sredini mesta na najbolj prometni ulici. Informacije daje „Zadružna Gospodarska banka d. d., podružnica Maribor. 6894

Trgovina z mešanim blagom

z mešanim blagom in inventarjem, na prometnem kraju, v manjšem mestu na Štajerskem, se odda takoj v najem. Dopise na upravo „Jutra" pod „Najem 3758". 7007

Gostilno

ali trgovino vzamem v najem v prometnem kraju. — Cenj. ponudbe pod „Gostilna in trgovina" na upr. „Jutra". 7030

Dopisovanje

Kako zelo mi je dolgčas, ko sem tako dolgo brez obvestila. Vse moje misli vedno pri Tebi. Srčno Te poljubija 38. 7024

Mladenka!

Usmilite se, pospešite korake, pojdite v log, tamkaj po poti, kjer čakam Vaše pomoči. — Na upravo „Jutra" pod „Grem v log". 6965

Ženitna ponudba.

Obrtnik v 30. letu želi znanja v svrho ženitve z gospodično ali vdovo z nekaj premoženjem, najraje posestvom. Resne ponudbe s sliko, ki se vrne, na upr. „Jutra" pod „Obrtnik št. 1892". 7034

Resnega znanja

želita dva dobro situirana privatna uradnika na deželi, od 29 do 35 let, v svrho ženitve, z dvema gospodičnama v starosti do 22 let. Slika zaželjena in se vrne. — Resne ponudbe pod „Dušan Bojan" na upravo „Jutra". 6948

Dekle

staro 29 let, brez premoženja, samostojna gospodinja in kuharica, resnega značaja, želi solidno, mirnoljubno življenje s gospodom od 40 do 60 let. Vdovci z 1 do 3 otroki niso izključeni. Ponudbe pod „Značajnost" na upravo „Jutra". 6994

Gospod,

27 let star, v stalni službi, bi se radi osamljenosti rad pričenil na majhno posestvo ali gostilno. Le resne ponudbe s sliko je poslati pod „Drago" na upr. „Jutra". 7038

Mlad, inteligenten mladenič

v stalni službi, se želi poročiti z gospodično ali vdovo v starosti 24 do 30 let, velike postave, katera bi imela nekaj premoženja. Resne ponudbe, če mogoče s sliko, naj se pošljejo na upr. „Jutra" pod „Srečen zakon". 7021

Omizje

peterih osamljenih gospodov želi resnega znanja z gospodičnami (vdovami) ne glede na premoženje v starosti od 18 do 35 let. Ponudbe na upr. „Jutra" pod „Značaj 7022". 7022

Razno

Iščem kompanjona

za spedicijsko podjetje v velikem industrijskem kraju v Sloveniji. Potreben kapital 40—50.000 Din. Rizika popolnoma izključen. Sodelovanje se želi, a ni pogoj. — Cenjene ponudbe pod šifro „Auto" na upravo „Jutra". 6842

Zastavice, zalepke

za srečolov in šaljivo pošto priporoča M. Tičar, Ljubljana. 155

Posojilo 5000 Din

bi nujno rabil za dobo 2 mesecev. Katera dobra oseba bi posodila na moje imetje v vrednosti 40.000 Din, proti vrnitvi čez dva meseca Din 5400. — Ponudbe je poslati na upravo „Jutra" pod šifro „Hvaležen". 6972

Na domačo hrano

sprejmem 10 gospodov, po 60 K dnevno. Hrana in kruh poljubno. Kupim vozliček za punčke. Naslov pove uprava „Jutra". 6993

Pleskarji! Sobni slikarji! Barvarji!

Prvovrstna zemeljska kreda (temeljna) se pridobiva v Planici na Gorenjskem. Cene napram tujemu blagu nizke. Zahtevajte uzorce. Vprašanja na A. Janežič, Bled I. 6956

Kot družabnik

k trgovini ali drugi obrti s 15.000 dinarji, ali posojilo 10.000 Din, da se priučim trgovini. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Resnost". 6906

14letna deklica

brez staršev, poštena in pridna, se sprejme za svojo. Izuči se v trgovini, šivanju in gospodinjstvu. — Pismene ponudbe na upravo lista pod „Trajno". 6886

Strokovnjak

v tekstilu, išče kapitalista s približno 1,000.000 Din kapitala v svrho ustanovitve tekstilnega podjetja. Samo resne ponudbe naj se pošljejo pod „Tekstilu" na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 6989

Manufaktura.

Katera veletrgovina bi hotela trgovca na deželi zalagati v komisijsko prodajo ali na upanje, druge ugodnosti ustno. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Trgovec na deželi št. 100". 6901

Prostovoljna javna dražba.

Prodam skoro novo kompletno opravo za spalnico, kuhinjsko posodo, šivalni stroj, porcelan itd. Razprodaja danes 2. avgusta od 9. do 12. in od 2. do 6. popoldne v Spodnji Šiški, v gostilni Reininghaus, Valjavec. 7066

Kdo bi posodil

vdovi potrebni kapital za začetek zajutrkovalnice v Beogradu. Dobre obresti in vknjižba. — Ponudbe pod „Varno" na upr. „Jutra". 7063

Išče se posojilo

Din 1000 za dobo 6 mesecev proti 20 odst. obrestim. Pismene ponudbe pod „1000" na upr. „Jutra". 7043

Kot Kompanjon

z 20.000 do 25.000 Din

želim pristopiti k dobro idočemu podjetju, sprejmem tudi primerno službo. Cenjene ponudbe pod šifro „Kompanjon" na ALOMA COMPANY, anončna in reklam. družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 4071

Prvovrsten tovorni avtomobil pettonski „SAUREK"

generalno popravljen, prodaja

Oto Peterman

Zagreb, Vlaška ulica 50.

Pristni, naravni malinov sok

s sladkorjem vkuhan po 21 dinarjev za kg nudi lekarna doktorja G. PICCOLI v Ljubljani, Dunajska cesta 111

TRGOVINA

na obmejni postaji Slovenije z letnim prometom do 30 milijonov kron 4075

se ugodno proda.

Ponudbe na upravo „Jutra" pod „VELETRGOVINA".

PLAKATIRANJE

v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu ter vseh ostalih krajih Jugoslavije in inozemstvu

OSKRBI

ALOMA COMPANY

ANONCNA IN REKLAMNA DRUŽBA Z O. Z.

INSERIRANJE

v vseh časopisih, revijah, koledarjih v Jugoslaviji in inozemstvu po originalnih cenah

CENTRALA LJUBLJANA KONGRESNI TRG 3

BEOGRAD ODRUŽNICA BREMSKA UL. 9

783

I. S. Turgenjev:

Tekmec

Imel sem tovariša tekmeca; ne v poslih, ne v službi, ne v ljubezni; toda naša naziranja se niso skladala in vedno, kadar sva se srečala, je vzkipel med nama prepir.

Prepirala sva se o vsem: o umetnosti, o religiji, o znanosti, o zemeljskem in o posmrtnem življenju — posebno o posmrtnem življenju.

Bil je veren in resen človek. Nekoč mi je rekel: «Ti se posmehuješ vsemu; toda, če umrem pred teboj, pa se ti prikažem z onega sveta... Bomo videli, če se boš smejal tudi takrat.»

In on je res umrl pred menoj še v mladih letih. Minila so leta in jaz sem pozabil, kar mi je bil obljubil on, kar mi je bil zapretil.

Nekoč — ponoči — sem ležal na postelji in nisem mogel zaspati, pa tudi hotel nisem.

V sobi ni bilo niti temno niti svetlo; gledal sem brez misli v sivi polmrak.

In naenkrat se mi je zazdelo, da stoji moj tekmec med obema oknoma — in da prikimuje z glavo tiho in važno.

Nisem se prestrašil — celo začudil ne... Sklonil sem se za spoznanje, opri se na lakti in še bolj pozorno gledal na nepozvano se javljajočo postavo.

Oni pa je še vedno prikimaval z glavo.

«Kaj je?» sem končno spregovoril. «Triumfiraš ali trpiš? Kaj naj pomeni to: opomin ali ugovor? Ali bi me rad prepričal, da sem se motil. Mar sva se motila obadva? Kakšno je ono življenje? Kako živiš? V peklenskih mukah, v blaženstvu nebes? Reci vsaj besedo!

Toda moj tekmec ni zmil niti besedice — le kimal je odvažno in enakomerno z glavo — kimal in kimal.

Zasmejal sem se... in on je izginil.

A. P. Čehov:

Knjiga za pritožbe

Leži ta knjiga nalašč zato napravljenem pultu v poslopju železnične postaje. Ključ za pult hrani «postajni orožnik», v resnici pa ni treba nikakega ključa, ker je pult vedno odprt. Poglejte v knjigo in čitajte:

«Velespoštovani gospod! Poizkus peresa!»

Pod tem je narisana spaka z dolgim nosom in šobo. Pod njo je zapisano:

«Ta podoba ni obraz, to je šoba, ne pa jaz. Jaz sem tvoje zabuhlo lice.»

«Ko sem na poti do te postaje gledal skozi okno v prirodo, mi je odneslo klobuk. I. Jarmonkin.»

«Kdo je pisal, jaz ne vem, da je tepec, vam povem.»

«V spomin se podpisal Kolovroev.»

«Vlagam pri načelstvu svojo pritožbo zaradi kondukterja Kučkina, ki se je neotesano obnašal proti moji ženi. Moja žena sploh ni šepetala, ampak nasprotno, prizadevala si je, da bi bilo vse tiho. Jaz se tudi pritožujem proti orožniku Kljatvinu, ki me je sirovo zagrabil za pleča. Stanujem na posestvu Andreja Ivanoviča Iščeva, ki dobro pozna moje zadržanje. Pisar Samoluščev.»

«Nikandrov socijalist!»

«Ves sem še pod vtiskom mučnega prizora... (prečrtano). Na poti do te postaje me je v dno duše zabolelo sledeče... (prečrtano). Pred mojimi očmi se je dogodil sledeči odvratni dogodek, ki meče jarko luč na naše železnične razmere... (naprej je vse prečrtano razen podpisa). Dijak 7. razreda kurske gimnazije Aleksej Zudjev.»

«Čakajoč na odhod vlaka, sem premotril tudi fizijognomijo postajenačelnika in sem bil z njo popolnoma nezadovoljen. Pišem o tem po vrsti. Letoviščar.»

«Saj vem, kdo je to pisal. To je pisal M. D.»

«Gospa orožnikova je šla včeraj za reko z restavraterjem Kostko. Vse najboljše. Ne jezi se, orožnik.»

«Na poti do te postaje sem postal lačen, hotel sem se okrepčati, pa nisem nikjer mogel najti poštene hrane. Dijakon Dukov.»

«Vzemi, kar ti dajo.»

«Kdor najde roženi ustnik, naj ga odda pri blagajniku Andreju Jegoriču.»

«Čeprav so me spodili iz službe in čeprav pijančujem, vendar objavljam, da ste vsi ničvredneži in tatje. Telegrafist Kozmodemjonski.»

«Lišpajte se z dobrodelnostjo.»

«Katinka, brezumno vas ljubim!»

«Prosim, da ne pišete v knjigo stvari, ki ne spadajo vanjo. Za postajenačelnika Ivanov, činovnik sedmega razreda.»

«Čeprav si v sedmem, si vendar tepec.»

---

10 zapovedi za dopustnike

Dopustnik? — No, da, kdor ima dopust, je dopustnik. Mar ne? Neki Vilem Herbert je za dopustnike napisal tehle 10 zapovedi:

1.) Ako si se 11 mesecev vedno le vozil z avtom, tramvajem ali fijakarjem, nikar ne misli, da moraš na dopustu letati po deset ur na dan! Tudi gibanje mora biti spočetka zmerno in le polagoma stopnjevano, ako naj ti koristi.

2.) Nikar ne pravi povsod, kamor prideš, da je doma pri tebi vendarle boljše in lepše. Sicer si bodo mislili ljudje: «Čemu bodi ta šema k nam, ko ima doma boljše, lepše in tudi cenejše?»

3.) Kamorkoli prideš v tujini, ne zabi, da si gost! Gost pa mora biti uljuden, skromen in hvaležen!

4.) Dopust imaš, da se duševno in telesno okrepiš in osvežiš. Tega marsikdo ne ve, ker večina se vrača bolna in oslabljena, mršava in utrujena.

5.) Koder iščeš radosti, tja prinašaj tudi sam radostno lice! Čmernosti, godrnjavosti in prepirljivosti nikar ne jemlji nikamor s seboj.

6) V tujini imej odprte oči, odprta ušesa pa tudi odprte roke. Moder človek dobra razločuje med neumno zapravljivostjo, grdo umazanostjo in pametno štedljivostjo.

7) Ne bodi mutec in dolgočasnež, a tudi bratovščine ne pij z vsakim novim znancem že prvo noč! Tista znanstva so vredna največ, ki vzdrže tudi ob belem dnevu v senci.

8.) Tudi na dopustu ne pozabljaj, da je — čas denar, in da je dopust zelo kratek.

9.) Ne zabi, da nisi na dopustu samo ti, nego tudi drugi okoli tebe. Privoščljivorej tudi tem, da se oddahnejo, potem se oddahneš resnično sam.

10.) Nastopaj dopust vesel in premišljen in vrneš se prav tak domov. Kdor je pretiran v začetku, se vrne domov z mačkom.

TRGOVSKE ADRESE

UREJENE PO STROKAH IZ VSEH KRAJEV JUGOSLAVIJE IN INOZEMSTVA

:-: ZAJAMČENO PRAVILNE :-:

OSKRBI TOČNO IN PO :-: ZMERNIH CENAH :-:

ALOMA COMPANY

ANONCNA IN REKLAMNA D. Z O. Z.

CENTRALA LJUBLJANA KONGRESNI TRG 3 — BEOGRAD PODRUŽNICA SREMSKA ULICA 9

ARKO Liqueur Triple Sec

TISKOVNA ZADRUGA V LJUBLJANI, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte

priporoča svoje publikacije:

Zbirka „Slovenski pisatelji".

Josipa Jurčiča zbrani spisi.
I. in II. zvezek. Broš. à Din 24·—; III. zvezek Din 36·—, po pošti à Din 2·50 več.
Simona Jenka zbrani spisi. Uredil dr. J. Glonar.
Broš. Din 24·—, po pošti Din 2·50 več.
Dr. Iv. Tavčarja zbrani spisi. VI. zvezek.
Broš. Din 36·—, po pošti Din 2·50 več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. I. Prijatelj.
Broš. Din 18·—, vez. Din 24·—, po pošti Din 2·— več.
Levstikovi zbrani spisi. Uredil dr. A. Žigon. — I. zv. (v tisku).
F. Maslja-Podlimbarskega zbrani spisi. I. zv. (V tisku.)

Leposlovje.

A. Novačan, Samosilnik. (V tisku.)
Iv. Lah, Angelin Hidar. Roman.
Vez. Din 32·—, po pošti Din 1·50 več.
Fr. Milčinski, Drobiž. Zbirka humoresk.
Broš. Din 18·—, vez. Din 24·—, po pošti Din 1·75 več.
Damir Feigel, Tik za fronto.
Broš Din 18·—, vez. Din 24·—, po pošti Din 2·— več.
Ante Debeljak, Solnce in sence. Pesmi.
Broš. Din 9·—, vez. Din 15·—, po pošti Din 1·25 več.
Fr. Zbašnik, Pesmi.
Broš. Din 15·—, vez. Din 21·—, po pošti Din 1·25 več.
Cankarjev zbornik. Uredil dr. J. Glonar.
Broš. Din 30·—, vez. Din 37·—, po pošti Din 2·— več.
Simon Jenko, Pesmi.
Broš. Din 9·—, vez. Din 15·—, po pošti Din 1·25 več.

Dramatični spisi.

I. Pregelj, Azazel. Žaloigra.
Vez. Din 28·—, broš. Din 22·—, po pošti Din 1·50 več.
A. Novačan, Veleja.
Broš. Din 18·—, vez. Din 24·—, po pošti Din 1·75 več.
Dr. Iv. Lah, Noč na Hmeljniku
Din 7·—, po pošti 75 p več.
Nušič, Navaden človek. Burka.
Din 7·—, po pošti 75 p več.
Štolba, Stari grehi.
Din 8·—, po pošti 75 p več.
Petrovič, Ploha.
Din 11·—, po pošti 75 p več.
Thoma, Lokalna železnica.
Din 13·—, po pošti 75 p več.
Ibsen-Mole, Gospa z morja.
Broš. Din 18·—, vez. Din 24·—, po pošti Din 1·75 več.

Zbirka „Prosveti in zabavi".

Igo Kaš, Dalmatinske povesti.
Broš. Din 7·—, vez. Din 13·—, po pošti Din 1·25 več.
Jos. Starè, Lisjakova hči. Povest.
Broš. Din 7·—, vez. Din 13·—, po pošti Din 1·25 več.
Dr. H. Dolenec, Izbrani spisi.
Broš. Din 10·—, vez. Din 16·—, po pošti Din 1·25 več.
J. Stritar, Sodnikovi.
Broš. Din 10·—, vez. Din 16·—, po pošti Din 1·25 več.

Zbirka Mladinskih spisov.

Fr. Milčinski, Zgodbe kraljeviča Marka.
Vez. Din 18·—, po pošti Din 1·50 več.
Dr. I. Šorli, Čirimuri. Povest s slikami.
Broš. Din 20·—, vez. Din 25·—, po pošti Din 1·50 več.
Fr. Milčinski, Tolovaj Mataj. II. natis.
Broš. Din 20·—, vez. Din 25·—, po pošti Din 1·50 več.
Čika Jova-Gradnik, Pisani oblaki.
Vez. Din 14·—, po pošti Din 1·— več.
Dr. I. Šorli, Bob in Tedi, dva neugnanca.
Broš. Din 12·—, vez. Din 18·—, po pošti Din 1·25 več.
Čika Jova Zmaj-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi.
Vez. Din 12·—, po pošti Din 1·— več.
I. Waschtetova, Pravljice. Z barvastimi slikami.
Vez. Din 22·—, po pošti Din 1·25 več.

Zbirka Prevodne knjižnice.

Mig. Cervantes, Tri novele.
Broš. Din 30·—, vez. Din 16·—, po pošti Din 1·25 več.
Anatole France, Pingvinski otok.
Broš. Din 18·—, vez. Din 24·—, po pošti Din 1·50 več.
Barbusse, Ogenj.
Broš. Din 30·—, vez. Din 38·—, po pošti Din 2·50 več.
Andrejev, Plat zvona.
Broš. Din 14·—, vez. Din 20·—, po pošti Din 1·50 več.
Strug, Jutri.
Broš. Din 12·—, vez. Din 18·—, po pošti Din 1·50 več.
Andrejev, Povest o sedmih obešenih.
Broš. Din 16·—, vez. Din 22·—, po pošti Din 1·50 več.
Coster, Ulenspiegel. Roman.
Broš. Din 60·—, vez. Din 70·—, po pošti Din 3·— več.
Hurban Vajanski, Leteče sence. (V tisku.)
Fogazzaro, Svetnik. (V tisku.)
A. Čehov, Sosedje in druge novele.
Broš. Din 10·—, vez. Din 16·—, po pošti Din 1·25 več.
Sienkiewicz, Z ognjem in mečem. Roman.

Shakespearjeva dramatična dela.
Prevel *Oton Župančič*.

Sen kresne noči.
Broš Din 15·—, vez. Din 21·—, po pošti Din 1·25 več.
Macbeth.
Broš. Din 15·—, vez. Din 21·—, po pošti Din 1·25 več.
Othello.
Broš. Din 23·—, vez. Din 29·—, po pošti Din 1·25 več.

„Pota in cilji".
Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

III. in IV. zvezek: *Dr. Fr. Weber*, Uvod v filozofijo.
Din 30·—, po pošti Din 2·— več.
VII. — IX. zvezek: *Dr. Prijatelj*, Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma.
Din 36·—, po pošti Din 2·— več.
X. zvezek: Stříbrný-Glonar, Simon Gregorčič.
Broš. Din 15·—, vez. Din 18·—, po pošti Din 1·50 več.
XI. do XIV. zvezek: *Melik*, Jugoslavija.
II. del. Din 50·—, boljša izdaja Din 65·—, po pošti Din 2·50 več.
XV. do XVI. zvezek: *Weber*, Znanost in vera.
Din 65·—, po pošti Din 1·50 več.
XVII. do XVIII. zvezek: *Čermelj L.*, Materija in energija. (V tisku.)

Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov.

Dr. Bogdan Derč, Dojenček.
Broš. Din 7·—, po pošti 50 p več.
Št. Sagadin, Naš sadašnji ustavni položaj.
Broš. Din 7·—, po pošti Din 1·25 več.
Leonid Pitamic, Pravo in revolucija.
Broš. Din 5·—, po pošti 50 p več.
Dokumenti o jadranskem vprašanju.
Broš. Din 7·—, po pošti Din 1·25 več.
Alb. Ogris, Borba za jugoslovansko državo.
Broš. Din 15·—, po pošti Din 1·25 več.
Vl. Ćorović, Rasa in vera v srbski prošlosti.
Broš. Din 7·—, po pošti 50 p več.
Fr. Goršič, Socijalna zaščita dece in mladine.
Din 15·—, po pošti Din 1·50 več.
Dr. J. Tičar, Boj nalezljivim boleznim.
Din 18·—, po pošti Din 1·50 več.
Hobhouse, Liberalizem.
Din 30·—, po pošti Din 1·50 več.

Razne brošure.

Dr. Ilešič: Vežbenica.
Din 25·—, po pošti Din 1·75 več.
Pokojninsko zavarovanje nameščencev.
Din 16·—, po pošti Din 1·— več.
Zakon o stanovanjih.
Din 3·—, po pošti 50 p več.
Pravilnik k stanovanjskemu zakonu. (Z dodatkom.)
Din 11·—, po pošti 75 p več.
Ustava kraljevine SHS.
Din 12·—, po pošti 50 p več.
Zbirka zakonov. Do sedaj je izšlo 10 zvezkov.
Fr. Heller, Prigode gospoda Collina. Roman.
Din 10·—, po pošti Din 1·50 p več.
Fr. Heller, Blagajna velikega vojvode. Roman. Broš.
Din 15·—, po pošti Din 1·50 več.
Claude Farrère, Gusarji. Roman.
Din 20·—, po pošti Din 1·50 več.
Bartošek, Moderna družba in cerkev.
Din 5·—, po pošti 50 p več.
Harry Sheff, Hči papeža. Roman.
Din 30·—, vez. Din 36·—, po pošti Din 2·— več.
Ljubljanski Zvon. Mesečnik za književnost in prosveto.
Letnik 1922. Din 80·—.

Dobivajo se vse slovenske knjige. — Vse zbirke se nadaljujejo. — Sprejemajo se stalni naročniki na vse publikacije ali samo na posamezne zbirke.

Domače vesti

PRAH.

Ljubljana ima štiri letne čase: Dež, Prah, Meglo in Žlavso.

Zdaj stojimo v znamenju Prahu. Pozampirjeni poulični zlodej. Ničesar ne zmoremo letos proti njemu in je želja po plinskih maskah postala vsakdanja fraza. Še mestni očetje, kadar sejajo, se vedo druzega ko zapreti okna magistratne zbornice. Vodeni tanki funkcijonirajo, da jih mora biti vesel gospod Janez Kalan in vsa abstinetska statistika, pa ne pomaga nič. Ljubljana ima letos divno — poletje.

Sicer pa je tudi v Beogradu tako, hvala Bogu, in še hujše. Doli celo vode primanjkuje navzlic čudnemu kontrastu s parlamentarnimi počitnicami. In vročina je doli še bolj scentralizirana. V ministrstvih delajo samo predpoldne, če bo šlo tako naprej, samo še zjutraj.

Pa so vprašali gospoda načelnika v enem najvažnejših ministrstev: «Pa u vašem ministarstvu ne radi se pre podne?»

«Ne!»

«A zašto ne?»

«Naš ministar je veliki ekonom.»

«Kako ekonom, kad mu po podne ne radi činovništvo?»

«Pa, on veli: Bolje, da moje činovništvo na ovoj vručini spava kod kuće na krevetu i cepa svoje stvari, nego da mi se u kancelariji valja po kanapetima i cepa pliš i državni papir po stolovima.»

E, pa recite, da ta minister ni ekonom. Poletni ekonomi pa so tudi klerikalni poslanci. Včerajšnji «Slovenec» najavlja niz okrajnih sej in zaupniških zborov širom slovenske domovine. To bo avtonomije, sopare in «špricarjev»!

Prah, prah, prah!

In kleriaklni volilci se ne bodo zavedli, kako pomenljiv simbol je letošnji beograjski in ljubljanski prah?

Z.

*

* **Petkovo številko «Jutra»** bodo prejeli naši izvenljubljanski naročniki radi protestne stavke železničarjev in poštarjev šele v soboto.

* **Izlet novinarjev v Maribor.** Mariborska sekcija Novinarskega udruženja prav marljivo pripravlja sprejem jugoslovanskih novinarjev, ki se pripeljejo z ljubljanskega kongresa na Sp. Štajersko v torek 7. t. m. popold. Najprej obiščejo v Strnišču industrijska podjetja gosp. Čučeka, zlasti tovarno likerjev in dr., nato Ptuj, zvečer pa se pripeljejo v Maribor, kjer se bo vršil njim na čast banket v veliki dvorani Narodnega doma. Za drugi dan v sredo je projektiran izlet k falski elektrarni z avtomobili, od tam z opoldanskim vlakom v Ruše, kjer si bodo novinarji ogledali tamošnjo industrijo, zlasti tovarno vžigalic in dušika. Z večernim osebnim vlakom se vrnejo novinarji v Maribor, odkoder imajo na vse strani ugodno zvezo za vrnitev.

* **Esperantska liga za Jugoslavijo.** V Zagrebu se je prošlo nedeljo otvoril jugoslovanski esperantski kongres, ki se je nadaljeval tudi v pondeljek in torek. V otvoritvenem govoru je predsednik dr. Maruzzi očrtal razvoj esperantskega gibanja v naši državi. Bolgarski delegat je med drugim naglašal, da je v Bolgariji uveden esperanto kot neobvezen predmet na vseh srednjih šolah. Kongres je med drugim sklenil, da se ustanovi Esperantska liga za Jugoslavijo. Za predsednika lige je bil izvoljen dr. Maruzzi iz Zagreba.

* **Svobodna beograjska cona.** Iz Beograda poročajo: Tukaj se je začelo živahno delovati na to, da se na Donavi ali na Savi ustvari svobodna beograjska cona za prevozno mednarodno trgovino. To vprašanje je po prevratu prvi sprožil admiral Prica.

* **Most Beograd - Pančevo.** Direkcija za gradnjo novih železniških prog prične prihodnjo pomlad z gradbenimi deli za nov železniški most, ki bo vezal Beograd z mestom Pančevom. Most bo dolg 970 metrov. Zgrajen bo po najmodernejših principih tehnike.

* **Uniforme za rezervne oficirje.** Kakor doznava beograjski «Preporod», bo uprava društva rezervnih oficirjev in bojevnikov prvo partijo novih uniform (približno 3000) razdelila meseca oktobra, drugo (5000) pa meseca januarja 1924. Prva partija se razdeli rezervnim oficirjem iz Beograda in večjih mest naše države, druga pa vsem ostalim interesentom.

* **Komunist Cvijić aretiran.** V torek zvečer je bil v Zagrebu aretiran komunistični novinar Gjuro Cvijić ter na podlagi zakona o zaščiti države izročen državnemu pravdništvu. Kakor poročajo «Novosti», se je aretacija izvršila zaradi Cvijićevega govora na komunistični skupščini dne 1. maja.

* **Novo kopališče ob Adriji.** Ulčinj je staro mesto v Črni gori, znano še iz rimske dobe. Mesto z okolico spada med najlepše kraje ob Jadranu. Divni gozdovi oljk, vinogradi in rodovitno ulčinjsko polje so že v davnih časih imeli veliko privlačno moč. Nedavno se je v Ulčinju osnovala delniška družba, ki bo zgradila tamkaj moderno kopališče ter skrbela tudi za olepšanje mesta in njegove okolice.

* **Poštna hranilnica v Beogradu.** Poštna hranilnica v Beogradu začne funkcijonirati 1. decembra t. l. v palači Moskva, ki jo je v ta namen kupilo poštno ministrstvo za 24 milijonov dinarjev. Dosedanji lastnik «Ujedinjena banka» jo je kupila komaj pred letom dni za 12 in pol milijonov dinarjev.

* **Konec komitaškega voditelja Vandeva.** Pri Džamiti v maleškem okraju je prišlo do ogorčene borbe med našo žandarmerijo in komitaško četo, ki je vodil znani krvnik Vandev, ki je naravnost sadistično mučil svoje žrtve, predno jih je usmrtil. Ta zločinec je v tem boju padel in njegovo mrtvo truplo so prinesli v Strumico, da se ljudstvo prepriča, da je res mrtev krvolok, pred katerim je bilo v takem strahu.

* **Promocija.** Na zagrebški univerzi je bil predvčerajšnjim promoviran novinar Bogoljub Bratić za doktorja prava.

* **Prvi ženski koncipijent.** Na zagrebškem vseučilišču je bila gospodična Mara Ilić promovirana za doktorja prava. Mlada doktorica je nameščena kot koncipijentka v pisarni dr. Horvatića v Zagrebu in je prvi ženski koncipijent, oziroma bo prva odvetnica na Hrvatskem. V Srbiji ima že koleginje.

* **Imenovanja v politični službi.** V področju pokrajinske uprave za Slovenijo so imenovani: za vladna svetnika v 6. činovnem razredu okrajna glavarja z naslovom in značajem vladnih svetnikov Leon Grasselli in Rajko Svetek; za okrajne glavarje v 7. činovnem razredu: vladni tajniki dr. Josip Hubad, vodja okrajnega glavarstva v Ljutomeru, Rihard Koropec, vodja okrajnega glavarstva na Prevaljah, Gašper Lipovšek, vodja okrajnega glavarstva v Murski Soboti, dr. Peter Vavpotič, vodja okrajnega glavarstva v Radovljici in dr. Otmar Pirkmaier, vodja okrajnega glavarstva v Ptuju; za vladne tajnike v 8. činovnem razredu okrajni komisarji Stanko Mašlć pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani, dr. Fran Bratina pri okrajnem glavarstvu v Murski Soboti, Fran Levičnik, vodja politične ekspoziture v Gornji Radgoni, Anton Svetina pri okr. glavarstvu v Murski Soboti, dr. Janko Vidic pri okrajnem glavarstvu v Brežicah, Fran Maršič pri okrajnem glavarstvu v Kamniku, dr. Anton Megušar pri okrajnem glavarstvu v Ptuju, dr. Ivan Vidmar pri okrajnem glavarstvu v Brežicah, Mirko Brezigar pri pokrajinski upravi, oddelku za notranje zadeve v Ljubljani, Fran Voušek pri okrajnem glavarstvu v Celju, dr. Tina Čuš pri okrajnem glavarstvu v Kočevju, Matko Kandrič, vodja politične ekspoziture v Dolnji Lendavi, in Mihael Zavadlal pri okrajnem glavarstvu v Ptuju.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Glasom uradnega zdravstvenega izkaza se je v času od 22. do 28. julija rodilo v Ljubljani 31 otrok, med temi 1 mrtvorojenček, umrlo pa je 5 moških in 7 žensk, skupaj torej 12 oseb, in sicer po ena oseba za jetiko, za pljučnico, za ošpicami, za zastrupljenjem rane in za rakom, 6 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 oseba pa vsled slučajne smrtne poškodbe. Na nalezljivih boleznih so obolele tri osebe: 1 na škrlatici, 1 na ošpicah in 1 na otročiški vročici.

* **Smrtna kosa v Mariboru.** V Mariboru je v pondeljek zvečer umrl že skoro naturaliziran ruski begunec glasbenik, podpolkovnik in bivši gardni kapelnik ruske vojske g. Valentin Siboleckij. Med vojno je prebolel nebroj težkih bolezni kot legar in malarijo, po begu pa je tudi v Jugoslaviji skrajno skromno živel. Bival je dalj časa v Mariboru, kjer je posvetil ves prosti čas glasbi in ponovno z odličnim uspehom dirigiral koncert vojaške godbe v Götzovi dvorani. Bil je povsod izredno priljubljen ter je največ občeval v mariborskih umetniških krogih. Pri pogrebu, ki je bil včeraj v sredo ob 17. uri na pokopališču na Pobrežju, sodelovala tudi Glasbena Matica ter «Drava» s pevci in godbo. — V torek zjutraj je umrl zastopnik Laške Delniške pivovarne v Mariboru g. Jernej Ankers, bivši štabni oficir generala Maistra ob prevratu v Mariboru, ki se je udeležil tudi koroške ofenzive. Pred kratkim je prevzel v Mariboru zastopstvo Delniške pivovarne in je krasno vpeljal v mestu in okolici. Zapušča mlado ženo in dva otročička. Pogreb bo danes v četrtek ob 17. uri z vojaškimi častmi na starem mariborskem mestnem pokopališču, torej ne na pobreškem. Na starem pokopališču ga položijo v grobnico prijateljske rodbine.

* **Veliki župan dr. Lukan** od petka naprej zopet sprejema stranke vsak torek, sredo in petek.

* **Prekmurski tajnik SLS pred sodiščem,** ali trnjeva pot slovenskega učitelja v Prekmurju. S političnimi tajniki SLS nima baš sreče. V Prekmurje je poslala nekega upokojenega finančnega preglednika Švikaršiča, ki pa bi rad tudi sam postal velik politični gospod. Ima pa zelo nesrečno roko pri svojem razdiralnem apostolskem delu v Murski Soboti. Pred letom je prišel tja tudi mlad idealni učitelj in znan sokolski delavec, Ciril Hočevar, ki je po prevratu oral narodno ledino v Studencih pri Mariboru. Novo življenje, ki ga je spravil kmalu zlasti v prekmurskega Sokola, je imelo toliko privlačne sile, da so Švikaršiču ušli skoro vsi Orli domačini k Sokolu. Prva posledica tega plodonosnega Hočevarjevega dela so bili nato osebni napadi župnika Klekla nanj v «Straži» in «Novinah». Ker pa Hočevarja to vseeno ni dvignilo iz Murske Sobote, so sledile po vrsti laznjive in večinoma anonimne ovadbe na višji šolski svet z vsakokratnim refrenom: «Verno ljudstvo ne mara liberalca Hočevarja!» Ker so s «Stražo» vred tudi klerikalne «Novine» zabarikadirane za poslansko imuniteto, je stopil Hočevar končno po enoletnem napadanju k duševnemu očetu teh izpadov in ovadb ter je pozval g. Švikaršiča v njegovi pisarni dostojno a resno, da preneha z napadi. Švikaršič pa je bil še tedaj nesramen. Za svoje klerikalne nauke o dolžnostih učitelja je dobil pri tem že dolgo zasluženo klofuto. Mesto, da bi se sedaj spokoril, je šel dični klerikalni veljak v bližnjo gostilno kazat rdeče oklofutano lice in zmerjal Hočevarja: «Taki faloti so učitelji» itd. Pa to mu še ni zadostovalo. Popoldne je še njegova desna roka, soproga Dunajčanka, nahrulila Hočevarja na cesti s podobnimi psovkami in v zavesti moči poslančeve soproge pridejala: «Ich werden si einsperren lassen». Za dodatek še «Räuber» itd. Sodišče je prisodilo vsem trem enake kazni. Švikaršiča pa sta se v svojem junaštvu, potem ko sta na Hočevarja izlila v «Novinah» golido psovk iz «Stražinega» leksikona, proti obtožbi pritožila, češ da nista prav nič žalila. Beseda falot pa baje za učitelja sploh ni psovka, ampak samo dopustna kritika .Na višji šolski svet pa so letele nove ovadbe proti Hočevarju, češ, sedaj je prišel čas, da ga dvignemo iz Murske Sobote. Včeraj pa je imelo mariborsko okrožno sodišče vzklicno razpravo in zavrnilo vzklic zakonskih Švikaršič. Tajnik SLS g. Švikaršič, ki ga sedaj že tudi tamošnji Orli ne marajo več, je torej s tem končno tudi na najkompetentnejšem mestu stigmatiziran.

* **Kopališki vlaki v Laze.** Obratno ravnateljstvo južne železnice je znižalo z veljavnostjo od 1. avgusta za posetnike kopališča v Lazah vozno ceno za progo Ljubljana-Laze in nazaj od 7 dinarjev na 3.50 Din. Za vožnjo v Laze se moreta uporabiti z znižanimi kartami vlaka št. 36 in 46 (odhod iz Ljubljane glavni kolodvor ob 12. uri10, oziroma ob 14. uri 15), na povratku iz Laz pa samo vlak št. 45 (odhod iz Laz ob 18. uri.) Ob neugodnem vremenu se ne bodo izdajale znižane vozne karte. O tem se občinstvo obvesti v postaji Ljubljana gl. k. z izveskom. Za znižane vozne karte veljajo še sledeče določbe: Znižana vozna karta velja za vožnjo v III. razredu v Laze in nazaj samo onega dne, ko je bila izdana; vožnjo prekiniti ni dovoljeno; doplačilo za nadaljevanje vožnje preko Laz ali preko Ljubljane ni dopustno; en otrok pod 10. letom plača kakor odrasla oseba, dva otroka pod 10. letom se odpravita z eno znižano vozno karto.

* **Obrtniški naraščaj v Celju.** Meseca junija se je pri obrtnih zadrugah v Celju oprostilo 48 vajencev in sicer: 15 mizarjev, 7 čevljarjev, 6 krojačev, 4 peki, 3 ključavničarji, po 2 kleparja in lončarja ter po en kovač, urar, zlatar, ščetar, slikar, knjigovez modist, dežnikar in gostilničar. Skušnje so napravili z dobrim in prav dobrim uspehom.

* **Žitni pridelek po požaru uničen.** V slavonskih Banovcih je prošlo soboto v skladišču žita in slame, ko je ravno bila končana mlatitev, izbruhnil požar. Vsled vetrovnega vremena je zgorel pridelek cele vasi. Gašenje je bilo nemogoče vsled pomanjkanja vode. Rešili so samo mlatilni stroj. Škoda znaša več milijonov.

* **Izprememba posesti.** Bivši jugoslovanski poslanik v Pragi, vseučiliščni profesor dr. Bogumil Vošnjak, je kupil v Lajtersbergu pri Mariboru Puglovo hišo za tri milijone kron.

* **Strela poškodovala cerkev na Kureščku.** V noči 27. julija je udarila strela v cerkev na Kureščku. Vnelo se je dragoceno ostrešje. Po zvonenju vzbujeni domačini s prihiteli na pomoč ter z napornim delom rešili stolp z zvonovi in notranjo cerkveno opravo. Vendar je škoda zelo občutna. Na Kureščku je znana romarska cerkev v hribih nad Igom.

* **Delo misijonarjev.** Iz Frama nam poročajo. Te dni se je končal tu devetdnevni misijon. Namesto pobožnosti so bili to dnevi političnega hujskanja in posebno spolnega pohujševanja, kot ga Fram še ni videl in ne slišal. Iz žlahtnih cvetk misijonskih pridig navajamo: «Framska dekleta so bolj poceni kot v Mariboru hruške». — «Če se vzameta dva, ni greh, drugače pa smrtni, ki pelje naravnost v pekel itd.». Še zabavnejše je bilo pri spovednicah. Nekega misijonarja so posebno dražili izrezki pri bluzah. Zato je stopil iz spovednice med spovedjo in zabrusil klečečim dekletom: «Za naga prsa ne dobi nobena odvezel» Osramočena dekleta so razburjeno vstala in odhitela iz cerkve. Zunaj se je drastično izrazila neka nevesta, ki je rekla, da ne gre k nobenemu misijonu več, če bi jo tudi voli vlekli v cerkev. Kdo torej skruni svete hrame?!

* **Več luči!** Pišejo nam: Nočemo po nepotrebnem sitnariti, in če je ponekod težko instalirati novo ulično razsvetljavo v mestu, se že tudi potrpi. Vse meje pa presega, da se zanikrno prižigajo že obstoječe svetilke in da so celi deli ulic včasih več dni zapored v temi. Tako je n. pr. srednji del Bleiweisove ceste že več večerov povsem nerazsvetljen, ravnotako zgornja Nunska in Levstikova ulica. Nekatere svetilke imajo polomljeno žarnico, druge stekla, tretjo ugasnejo tivoski paglavci. Straže okrog Tivolija že nismo videli nekaj tednov, niti v Erjavčevi, ne v Nunski niti Knaflovi ulici. Če se bo pa kdaj slišalo o vlomu — kdo bo trpel škodo? Ali se ne da skrbeti za svetlobo in pažnjo o pravem času?

* **Zagrebška policija proti nošenju orožja.** Zagrebška policija je začela energično postopati proti onim osebam, ki jih zaloti, da brez dovoljenja nosijo orožje. V zadnjih dneh je policija na ulicah in v javnih lokalih izvršila pogon na pasante in goste, ki so na sumu, da nosijo orožje. Bilo je aretiranih več oseb, ki so bile obsojene na zapor in denarne kazni, tujci povrh tega tudi na izgon iz naše države.

* **Stekel pes v novomeškem okraju.** V občini Šmarjeta v novomeškem okraju se je pojavil te dni stekel pes, last mlinarja v Šmarjeti, ki je ogrizel več ljudi ter mnogo psov in kokoši v Družinski vasi, Kronovem, Št. Petru, Trški gori in Mačkovcu, kjer so steklo žival končno ubili in preprečili še večjo nesrečo.

* **Velik požar v Beogradu.** V nedeljo zvečer je v največji beograjski tržnici izbruhnil požar, ki je uničil 68 barak, 25 najboljših barak pa se je moralo demolirati zaradi lokaliziranja požara. Barake so se morale demolirati, ker v vodovodu mestne občine ni bilo vode za gašenje. Škoda znaša več milijonov dinarjev. K sreči je začelo kmalu po izbruhu požara deževati in je dež znatno pripomogel, da ni zgorela cela tržnica. Pri gašenju so bili ranjeni trije gasilci.

* **Zopet nesreča pri kopanju.** Nesreče pri kopanju se množe. Po tragičnem dogodku v Malem grabnu je tudi Ljubljanica zahtevala svojo žrtev v osebi čevljarskega vajenca Janežiča. Na istem mestu, kakor v nedeljo Janežič, sta se kopala v torek popoldne neki Ljubljančan s svojo 16letno hčerko. Zašla sta v vrtinec in oče je kmalu izginil v vodi. Hčerka je planila za njim in ga skušala rešiti. Mož se jo je oprijel ter jo s sabo potegnil v vodo. Kopalcem, ki so prihiteli na pomoč, se je z velikim trudom posrečilo potegnili iz vode očeta in hčerko. Oba sta bila že nezavestna, vendar sta se kmalu zopet osvestila. Le malo je manjkalo, da nista kopanje pri nevarni Špici plačala z življenjem.

* **Tragičen slučaj samomora v Celju.** V Gledališki ulici št. 9 v Celju stanuje železničarski delavec Delakorda z 10letno hčerko in 35letno ženo Marijo. Ta je zadnje čase bolehala na težki bolezni, ki jo je spravila v veliko hipohondrijo. V torek, 31. julija, okoli pol 18., je naenkrat pograbila nož ter si narezala vrat. Ko je šel nato mož na prigovarjanje sosedov po zdravnika, je žena v hipni blaznosti skočila iz postelje, pognala hčerko iz sobe, se zaklenila in si nato z britvijo prerezala vrat. Prizadejala si je tako težke poškodbe, da je kmalu po došli zdravniški pomoči izkrvavela. Dan poprej se je spovedala ter živela odslej v blazni ideji, da krši, kakor je sama izjavila, zakrament, ako kmalu ne umre. Marija Delakorda je hči večjega posestnika v Lokrovcu pri Celju. Kakor se sliši, se je v tej rodbini pripetilo že več sličnih tragičnih slučajev. Na kraj nesreče so prišli takoj policijski organi, ki so komaj odvračali od hiše množico radovednežev.

* **Najden utopljenec.** Kakor smo že poročali, je v nedeljo popoldne na Prulah pri «Špici» utonil 17letni čevljarski vajenec Franc Janežič, ki je bil zaposlen pri čevljarskem mojstru Rozmanu v Ljubljani. Zašel je bil v strugo, kjer je Ljubljanica globoka skoraj tri metre. Iz vode ga je v torek popoldne potegnil znani sportnik Ivan Grile s pomočjo čevljarja Rozmana. Truplo je bilo zapleteno v dolgi travi na dnu Ljubljanice. Po komisijonalnem ogledu je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico pri sv. Krištofu. Ponesrečeni Janežič je bil rodom iz Želimelj.

* **Zagonetna nesreča v Banjšicah.** Prošlo soboto zvečer so v neki baraki pri Banjšicah delavci zanetili ogenj. Nenadoma se je dvignil iz tal zamolkel šum, zemlja se je začela tresti, in na dan je udaril plamen od neznane netilne snovi, ki je prasnil proti navzočim delavcem in jih grozno ožgal. Kakor poročajo «Goriški straži», so delavci, vsi opečeni, obležali na tleh. Opekline imajo na celem životu. V nedeljo so šest ponesrečencev prepeljali v goriško bolnico usmiljenih bratov. Vsi so družinski očetje. Tri so smrtnonevarno ožgani.

* **Vojak vrgel železničarja pod vlak.** Na vlaku, ki je v soboto ponoči vozil iz Beograda proti Zagrebu, se je pripetil slučaj brezprimerne surovosti, ki bo skoraj gotovo zahteval človeško žrtev. Nekoliko pred Brodom je železniški zavirač opomnil nekega vojaka, ki se je bil vsedel na njegov prostor v kopališču, naj se odstrani, ker je vožnja na onem prostoru nevarna. Prišlo je do prepira, v katerem je vojak zagrabil železničarja ter ga vrgel z vso silo ob tla, tako da je med vagonoma padel na tir. Kolesa so mu odrezala obe nogi. Zavirač je bil tudi sicer po životu težko ranjen. Ni upanja, da bi okreval. Železničar je rodom Zagrebčan, oženjen ter ima več nepreskrbljenih otrok.

* **Vlom in tatvina v Ptuju.** V Ptuju so doslej neznani zlikovci v noči pretekle sobote vlomili v lokale čevljarske zadruge v Ptuju. Odnesli so blaga v vrednosti nad 60.000 kron.

* **Nepoboljšljiva tatica** je 21letna Antonija Makuc, samska služkinja nestalnega bivališča. Aprila in maja je služila pri treh strankah konjiškega in kozjanskega okraja ter povsod pobrala obleko, perilo in druge stvari ter nato nenadoma izginila. Neko večjo tatvino je izvršila že l. 1920. Okrožno sodišče v Celju ji je prisodilo dva in pol meseca težke ječe. Jako neprevidne so stranke, ki jemljejo služabnike v službo brez poselske knjige in indirektno podpirajo razne pustolovce in postopače pri njihovih zlobnih namenih.

* **Nesreče in nezgode.** Štiriletni rudarjev sin Franc Gomilar iz Hrastnika, je našel v postelji nabito očetovo lovsko puško, s katero se je pričel takoj igrati. Puška se je nenadoma sprožila in je krogla zadela dečka v desno nogo in ga nevarno ranila. Njegovo stanje je zelo nevarno. — Pes je vgriznil v spodnjo čeljust Josipino Luchs, delavčevo ženo v vevški papirnici. — Franc Lasbacher, drvar pri gozdni upravi barona Borna v Tržiču, se je pri obsekavanju drevja vsekal tako močno v desno nogo, da je mora iskati pomoči v bolnici.

* **Najbolj redilno sredstvo za dojenčke in otroke** je «Itofant» hranilna moka. Dobiva se povsod. Glavna zaloga: Drogerija «Adrija», Ljubljana, Šelenburgova ulica. 157

Dopisi

JESENICE. Dne 29. julija je na veliko veselje tukajšnjega naprednega občinstva prvikrat javno nastopila 32 mož broječa godba našega Sokola. Napravila je najprej pešizlet v Mojstrano, proti večeru pa je na peronu tukajšnje kolodvorske restavracije igrala še nekaj komadov. Krasen je bil prizor, ko je godba ob odhodu večernega vlaka zaigrala sokolsko koračnico. Občinstvo jo je viharno pozdravljalo. Br. starosti in tudi moštvu gre javno priznanje za krasen razvoj društva. Naprej do popolne zmage!

Domače borze

1. avgusta.

Zagreb. V efektih traja živahnost pri velikem številu zaključkov. Tečaji se niso mnogo spremenili. Na deviznem tržišču je nastopilo odločno nazadovanje. Nakupi so bili prilično majhni in je blaga še preostalo. Notirale so *devize:* Amsterdam 3700—3750, Dunaj 0.1320 do 0.1335, Berlin 0.007—0.008, Budimpešta 0.45—0.55, Italija 410—413, London 433 do 436, Newyork ček 93—94, Pariz 540 do 550, Praga 279—281.75, Švica 1687.5 do 1702.5, Varšava 0.05—0.055; *valute:* dolar 92—92.75, avstrijske krone 0.1335 do 0.1345, funti 420—422, nemške marke 0.01—0; *efekti:* Jugoslovanska banka 0.01—0; *efekti:* Jugoslavenska banka 232.5—240, Praštediona 1180—1195, Slavenska banka 111—114, Trboveljska premogokopna d. d. 1000—1010.

Beograd. Tendenca v početku čvrstejša, na koncu nestalna. Blaga je bilo dovolj in Narodna banka ni intervenirala. Promet je bil priličen. Notirale so *devize:* Berlin 0.007—0.00725, Dunaj 0.1335—0.134, Bukarešta 47.5—47.75, Ženeva 1690 do 1695, London 434.5—435, Milan 412—412.5, Newyork 94.5—95, Pariz 553.75—554, Praga 282—282.25, Solun 165—175, Sofija 81—85; *valute:* dolarji 93.95—94.15, levi 80—85 francoski franki ponudba 554: *efekti:* 7odstotno investicijsko posojilo 73—73.5.

Tisk Delniške tiskarne. d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič.

Zahtevajte v kavarnah, javnih lokalih, gostilnah in brivnicah „JUTRO“

Otvoritev začetkom avgusta
Pension „Metropole“
Beograd, Kosmajska št. 30
v bližini Terazije in Knez Mihajlove ulice
(Grande passage)
Moderno urejene sobe, okusna hrana, cene zmerne.
4025 Chládek - Žižek.

Klobuk literata

«Poberite kosce, da konca ne vzamejo».

Zadnjič enkrat popoldne sva jo mahnila s prijateljem literatom Jožetom (doma je iz Vipave) iz Maribora čez Meljski hrib v prijazno dolinico, kjer toči vrli Kos lastni vinski pridelek «pod vejo». Važno je pripomniti, da je vince dobro in cena skoro za polovico nižja nego v mestu. Proti večeru se je nekoliko pooblačilo in padlo je nekaj kapljic. Prijatelj Jože je imel s seboj lep črn klobuk; nov ni bil, a klobučar oče Kvas ga je prav čedno prenovil. Zaradi tega klobuka se je Jože silno razburil. «Kaj bo, če začne deževati, moj klobuk bo uničen», je tarnal revež; za zadnje pare sem mu kupil še pol litra vina in pol litra mošta, da se je nekoliko potolažil. Ko pa je zapihal sever in odgnal nadležne oblake proti jugu, se naju je obeh polastila stara dobra volja in privoščila sva si od samega veselja nad zopetnim lepim vremenom še polič mošta.

Ko sem zvečer koračil proti domu po Kamniškem polju, mi je zopet prišel na misel Jožetov klobuk in njegova očetovska skrb zanj. In prišli so mi na misel klobuki slavnih naših literatov. Kakšne klobuke so nosili? Ali so se tudi tako bali zanje ob slabem vremenu kakor moj Jože, ki pa v drugih ozirih nikakor ni pedant in ga navadno skrbi ne mučijo preveč.

Klobuki naših literatov! Stvar ni tako brezpomembna, kakor bi kdo mislil na prvi pogled. Ako nas na literatu zanimajo druge stvari, n. pr. frizura in kravata, zakaj se ne bi vendar malo pobrigali za njegov klobuk, s katerim pokriva glavo, najvažnejši del častitega človeškega telesa, pokriva glavo, kjer se snujejo in utrinjajo duhovite in originalne njegove misli. Toda k stvari! Naj podam nekaj črtic o klobukih slovenskih književnikov, v kolikor so se nam ohranili tozadevni podatki.

Tine Vodnik je nosil brez dvoma običajno redovniško čepico, dokler je bil frančiškan. In menda ga je baš ta čepica motila, da se je preoblekel, postal sveten duhovnik in si omislil klobuk, kakor so ga tedaj nosili duhovniki. Ker je bil Tine navadno v denarnih stiskah, mu je najbrže že tedaj ali pa pozneje kupil kak klobuk blagi Žiga Cojz.

Dognano je, da je Prešeren običajno nosil cilinder. Taka je bila tedaj moda. In modi se je moral vsaj deloma ukloniti tudi naš France, kakor je bil sicer samostojen in v toaletnih zadevah nikakor ne skrupulozen. V Prešernovem zapuščinskem aktu ni govora o cilindru. A iznajdljivi Žigon utegne pojasniti zadevo Prešernovega cilindra na podlagi aktov, ki so danes še neznani, skriti, a ki ne uteko njegovi preiskovalni roki.

Jurčič je nosil široko literarno pentljo kakor Stritar, a kakšno obliko je imel njegov klobuk, o tem nam ne poročajo njegovi životopisci. Ker je pa bil Jurčič v vseh ozirih soliden možakar, se je gotovo pokrival s prav takim klobukom, kakor vsi solidni možje njegove dobe.

Originalni doktor Janez Mencinger, ta gorenjska grča, tudi glede klobuka ni zatajil, da je doma iz Bohinja. Kakor stari bohinjski očetje nosi je tudi on tisti značilni mehki, srednje visoki klobuk, ki pa je imel jako široke kraje. In veliki Mencingerjevi postavi se je čudovito prilegal ta širokokrajni klobuk, ki mu je služil gotovo tudi za dežnik. Jasno je, da se ni bal za svoj klobuk, če je deževalo, temveč prav tedaj občutil, kako praktičen je. Prijatelj Jože iz Vipave, ali slišiš to, ti sirota, ki te že par kapelj spravi iz tvojega sicer trdnega duševnega ravnovesja, in to vse iz gole ljubezni do tvojega prenovljenega, ozkokrajnega klobučka.

Oton Župančič nam sam pripoveduje v svojih poezijah, da nosi klobuk in da ga večkrat pomakne na stran kakor pravi fant od rare. Prav ima, in če se ne motim, omenja nekje Dragotin Kette, ki je bil sicer jako resen možakar, da je nekoč od samega mladostnega veselja zagnal klobuk v potok, da ga je voda odnesla v širni svet.

Gotovo je torej, da se da marsikaj zanimivega povedati o klobukih literatov, kakšne so nosili. In gotovo je tudi, da bi se dale naravnost klasične stvari napisati, kaj so vse doživeli klobuki posameznih literatov. Za enkrat sem se omejil samo na to važno poglavje: kakšni so bili klobuki slavnih naših književnikov. Drugič pa pride na vrsto jedro, vsebina, to se pravi, obdelati bo treba životopisno plat posameznih literarnih pokrival.

Stvar je važna, a težavna, polje skoro neobdelano. Tu zija velika praznina v naši literarni zgodovini in magari da jo je spisal sam Prijatelj ali Grafenauer. Energično bo treba iti na delo in iskati potrebnih podatkov. Morda bi bilo primerno, da se osnuje za literarne naše klobuke in njih zgodovino poseben odsek v področju Sloven. Matice. Bo vsaj en odsek več! Takisto bo treba tudi v muzeju določiti poseben prostor za klobuke naših literatov, kolikor se jih bo pač dalo dobiti in izslediti. Če imate v muzeju poseben kot za belokranjske pirhe in za razne narodne drobnarije, ki ne dajo miru spati očetu Albertu Siču, potem mislim, da se bo vsaj v veži ali kje na stopnicah dala postaviti omara za literarna pokrivala. Razume se tudi, da bo kazalo postaviti za tisto omaro poseben, ga varuha. Mesto zanj naj se pošteno razpiše in pošteno odda, ne tako, kakor mesto arhivarja na rotovžu v Ljubljani, pri katerega oddaji sta menda glavno vlogo igrali portugalščina in albanščina. Torej! Mesto naj dobi strokovnjak — klobučar. Le čevlje sodi naj kopitar.

Naši literati naj pošiljajo stare svoje klobuke ljubljanskemu ali mariborskemu muzeju. Ker pa vem, da v sedanjih časih še vedno rabijo tudi stare klobuke, naj se dado vsaj s klobuki fotografirati (kdor ima denar, naj ga naslika prijatelj Kopač ali Strle) in naj fotografije odstopijo muzeju. Te fotografije rabimo v «bodoči ilustrirani literarni zgodovini», ki jo v kratkem izda Krajec v Novem mestu. — A. T.

Trboveljski premog in drva

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba ILIRIJA, Ljubljana,

Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Imejitelj svetovnega rekorda

do danes še ne prekošen in je bil dosežen v Daytonu (U. S. A.) s hitrostjo 182 km.

10 km — Dirka Kranj-Medvode — 29. julija 1923.
Prvi: INDIAN «Chief» v 5 min. 50 sek. povpr. hitrost 103 km
Drugi: INDIAN «Chief» v 6 min. 34 sek. povpr. hitrost 92 km
Tretji: . . . . . v 7 min. 16 sek. povpr. hitrost 83 km

1922. 10 km dirka Kranj-Medvode. Prvi mali INDIAN «Scout» v 7 min. 16 sek. še letos od konkurenčnih znamk ne prekošen.

1922. — Dirka na Ljubljanski grad — 950 metrov
Prvi mali INDIAN «Scout» v 59 sek., povpr. hitrost 60 km.

Glavno zastopstvo za celo Jugoslavijo:

Barešić & Šabec

lastnika tvrdke Karel Čamernik & Komp.,

v Ljubljani, Dunajska cesta 9-12.

Telefon interurban 477. Brzojavi «Fordauto».

Mesni izdelki

Prekajeno meso

Goved

CENTRALNA VNOVČEVALNICA priporoča svoje prvovrstne mesne izdelke vsem cenjenim odjemalcem, vsak dan dvakrat sveže hrenovke, tlačenke, jetrne paštete, druge klobase in najizbranejše specijalitete. Nadalje razpolaga z vsemi vrstami prekajenega mesa.

Peča se z živo in zaklano živino ter razprodaja na svojih stojnicah na Vodnikovem trgu I a goveje meso po konkurenčnih cenah.

Centralna vnovčevalnica d. z o. z. v Ljubljani.

Export Zahtevajte cenike! Export

4045

Družbenik

manufakturist s približno 50.000 Din, se sprejme za otvoritev nove trgovine v prometnem večjem mestu Slovenije. - Sokol prednost. - Lokal in ves inventar že na razpolago. - Ponudbe pod „Manufaktura Slavoj" na upravo „JUTRA". 4076

Naznanilo preselitve.

Vljudno naznanjamo cenj. damam, da se je **preselila** trgovina z damskimi klobuki

Z. Gorjanc & Ko.

z Mestnega trga štev. 13

na Sv. Petra cesta št. 27,

poleg hotela „Tratnika". — Prosimo cenj. dame še za nadaljnjo naklonjenost ter beležimo z odličnim spoštovanjem

Z. GORJANC & KO., modistka

4077 Sv. Petra cesta štev. 27.

Prodaja livarne.

Livarna železa in kovin, dobro upeljana v večjem industrijskem mestu, se zaradi bolezni proda. — Cenj. ponudbe je poslati na poštni predal št. 31, Celje. 4048

Meblirana soba

popolnoma snažna, s posebnim vhodom, električno lučjo, če mogoče s kopalnico, se v bližini glavne pošte išče za ravnatelja. Obširne ponudbe pod „Morebiti tudi oskrba" se prosijo na upravo „Jutra" 4055

Podružnica Črnomelj

LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE

naznanja, da je pričela s

1. avgustom t. l.

svoje poslovanje ter se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

4083

PETER KOBAL

KRANJ (Slovenija) 4073

Tvornica vseh vrst blazin iz žime in morske trave, madrocih na peresih.

Specijalna tvrdka za izdelovanje klubskih garnitur.

Najnižje cene! Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenike!

Upokojen orožnik se sprejme kot nočni čuvaj k večjemu industrijskemu podjetju. Plača dobra. Predpogoj je treznost in energičen nastop. Ponudbe naj se pošljejo pod UPOKOJEN na upravo „Jutra" 4081

Vagon suhih sliv

se bo prodal dne 4. avgusta t. l. ob 10. uri dop. v skladišču južne železnice v Ljubljani na javni dražbi.

4080 Postaja Ljubljana glav. kol.

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24

Delniška glavnica Din 50,000.000'— in rezerve preko Din 12,500.000'—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Šabec, Vršac, Wien.

Ekspoziture:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencije:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:

Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest; Vaczi utca 35.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. 40